

~~ХІІІ 3.28~~

~~НП 29-І~~

~~3~~

КУЛЬТУРА ФРОНТ

3

КУЛЬТУРА ФРОНТ

БЫД ТӐЛЫСГА ЖУРНАЛ

ЖУРНАЛАЛЫГ

л. б.

ЖУРГИЖӐд.—Вожевӓа дӓбӓдчыны вӓркыдӓдӓм да тувсов гӓра-кӓча кешӓ	1
А. ВОРОНКОВ.—Културнӓй револутсӓја, кычӓ классӓвӓй фронт	3
ВӓС.—Натсӓнальнӓй култура кыпӓдӓм да Оботуровлӓн „медвежӓӓй“ услуга жымы	10
ПЕТРОКОВ.—Комӓ совпартшкола выӓ тӓй вымын	13
ЗАХАРОВ.—Жӓе кост жӓгӓдӓчан уӓ жымы вӓр заготовка вымын	18
РӓС.—Марксӓстско-Львӓнскӓй педагогика жымы	20
ӓ.ЯКОНОВ.—Школажасын пӓе еојан дӓбӓдӓм куца	26
ПЕТРОКОВ.—СВВ-дӓн областувса медвоцза конференцӓја	29

ВКП (б) Обком бӓуролӓн

шудӓмјас:

а) Натсӓнальнӓй рабфак жӓкӓд жымы	30
б) „Красӓнӓй дӓревообделочнык труппа“ жымы	30
в) Културнӓй стрӓителство уӓ вӓдлагӓм куца итогјас жымы	31

НЖ Коми.
1-я

Г.П.Б на обяз. знэ.
Лнгр. 1931 год
Ант № 277

Божевöя лöсöдчыны вöркылöдöм да тувсов гöра-кöза кежлö

Матысмöны зев гырые хожајственнополітическöј кампаньöјас: вöркылöдöм да большевик нога мöд тувсов гöра-кöза. Робочöј класс да став ужалые јöз, партија вескöдлöм улын, штурмујтöны пјатілетка којмöд вöса сотсіализм течан программа. ВКП(б) ЦК-лөн декабр тöлысса пленум шуіс—пјатілеткалөн тајö којмöд воыс лöд решајущöј вои. Решајущöјөн сы вöсна, мыј мі тајö воө ештöдам сотсіализм экономикалы подув (фундамент) течöм, а сіјö-нін решајтö „пјатілетка—ноль вои“ лозунг олöмö пöртöм. Öд оз вешöрö Англіјаса ыргөн плеша капіталістјас да налөн америкаса другјасныс, міжанлые пјатілетка ненавідітöмнысла лөзöны вом көщöдныс веж быг да скöрысла ку піеіныс пөтöны. Мыјла ковміс ыргөн плеша капіталістјаслы міжан вылö лептыны лöж слава—СССР-ын пö, вöрлөзöмын мырдöн ужöдöны? Сы вöсна, медым нöшта кычкö ылöдны ас робочöјјаснысö, мыј најö шыгјалöмын да ужавтöг олöмын мыжајасыс большевикјас, кодјас донтöг донөн вузалöны заграничаө вöр, а капіталістјас правöс, гректöм ангелјас... Кыпöдöны капіталістјас лöж славајас, медым ордöны міжанлые пјатілетка. Сіјö мог вылын ужалöны ставмувын пастаса капіталістјас да сы вылын ужалісны налөн агентјас міжан Сöветскöј Союз пыщкы: „промпартіја“ есерјас да меньшевикјас. Пјатілетка налы ез удајтчы ордöны да оз і удајтчы.

Міжан робочöј класс, ужалые крестьянакöд топыда јітчöмөн, ленинскöј партија вескöдлöм улын, ацывлытöм öдјасөн, асвöлыаые ужалöмөн, асвозмöстчöмөн чожпырые бөстöны öті крепостан мöд крепост. Січжö успешнöја, большевик ногөн, öні сулалöны міжан воын мог-

јас—нуöдны вöркылöдöм да тувсов гöра-кöза.

Тајö медса гырые ужјас гөгöр ковмас мобілизујтны ужалые јöзлые став выманьöсö, вöласö да кыпöдны налыс-ентузіазмсö. Чорзöдны тыш кулакјаскöд да налы отсасыејаскöд—„шугавыв“ і медса-нін вескыдыв оппортуністјаскöд. Ковмас јона паскöдны јöз кост јүгдöдчан (массöвöј політпросвет) уж. Колö вескыда шуны, мыј сымын успешнöја лöд нуöдöма вöркылöдöм да тувсов гöра-кöза, кымын јона лöд паскöдöма да бура пуктöма јöз кост јүгдöдчан уж.

Медвоз, кушöм методöдн пуктыны јöз кост јүгдöдчан уж тајö кампаньöјас обслужітöм могыс? Медса бур методөн лöд дерт култестафета, код бур јүгдöдчан ужö пöзö кыскыны уна ужалые јöзöс. Култестафета міжан областын нуöдсö-нін колан арсан, сöмын тајö ужсö вöлі лөзöма öнöз самоток вылö да пöлыаыс лөі зев еща. Пемыдлун бырдöдöмын, јöз кост јүгдöдчан ужын вöрлөзанинын, кадрјасöс дорöмын ем зев гырые нельучкіјас. Култестафета нуöдан штабјас ез вескöдлыны ужалые јöзлые јүгдöдчан ужын зілöмсö. Медым пöртны олöмö сіјö могјас, кодјас сулалöны вöркылöдöм да тувсов гöра-кöза воын, ковмас култестафета нуöдöмын пырыс-пыр вöчны решічельнöј перелом. Быд організаціялые, учреждениöлые, ужалыелые, кодјас нуöдöны јүгдöдчан уж—лептыны ответственност, чорзöдны вескöдлöм, контроль да пуктыны бур дісціпліна. Вöркылöдöмын да тувсов гöра-кöза нуöдöмын маршрутјас вöчны торјөн.

Вöркылöдöм маршрутлөн пыщкöсыс (содержаньöыс) колö лоны сещöм: пас-

кыда нуõдны разяснителнõй уж вõркы-
лõдõмын выль сисгема—ыжыд жуас вы-
лын мольõн кылõдõм жылыс. Тõдмõдны
ужалыс жõзõс нормажасõн да расценкажа-
сõн. Став вõркылõдысõ котыргавны бри-
гадажасõ. Кыпõдны ужлыс производител-
ност да чинтыпы вõркылõдõмлыс асдон-
сõ еща вылõ 15%-õз. Ударничество да
ордҕысõм паскõдõмõн бовтны сещõм õд-
жас, медем став вõркылõдõмсõ, Јаренск
карõз, бõж весалõмõн, ештõдны јул 5
луноз. Большевик нога вõркылõдõм лõõ
медбур пõдаркiõн Комi автономiјалы
10 во тыран јубилеј кежлõ.

Тувсов гõра-кõза маршрутлõн мог-
јасыс лõõны: котыртны колхозјасõ гõл
да шõрковõдем крестанакõс еща вылõ
20%-õз, јонмõдны важ колхозјасõ да
кущõм нелучкiјас вõлины кољанво, таво
ставсõ бырõдны. Вужны зфелнõй уж вы-
лõ да дон мынтõм вылõ. Паскõдны бри-
гаднõй уж, кыпõдны ордҕысõм да удар-
ничество. Бојевõй лозунгõн таво тувсов
гõра-кõза дырјi лõõ: решителнõја вужны,
медса-нин колхозјаслы, сiз-жõ i торја тор-
јõн олыс крестаналы јõла скõт, шабдi да
градывв пуктасјас вõдiтан овмõс вылõ.
Кызи шуiс партијалõн 16 сјезд—медем
потреблајущõй рајонјасõс пõртны про-
изводашщõй рајонјасõ.

Мõд большевик нога тувсов гõра-кõ-
за, сiз-жõ лõõ медбур пõдаркiõн Комi
Автономiјалы 10 во тыран јубилеј кежлõ.

Нiõтi здук кежлõ оз ков вунõдлы-
ны, мыј вõркылõдõм да тувсов гõра-кõ-
за ем медеа гырыс классõвõй фронтјас.
Кулакјаслõн бырõ õстаткi подулыс, век
õтарõ налõн жендаммõ немпомыс. Сы
вõсна најõ нõшта выныштчылõны мијан-
кõд косаены, некущõм средствоõн брез-
гуйттõг. Јõз кост југдõдчан ужын вõв-
лытõма колõ чорзõдны кулак вылõ на-
супајтõм да быд меропрiјаттõын, кулак-
кõд тыш нуõдõм, пуктыны медвозза
могõн.

Колõ сетны чорыд отпор сещõм мõвп-
јаслы, кодјас петõны оппортунистјас
костыс, мыј вõркылõдõм кутас торкав-
ны. гõра-кõзалы, лiбõ мõдарõ, гõра-кõ-
за кутас торкавны вõркылõдõмлы. Тази
мõвпалыс војтырјасыс оз гõгõрвоны, мыј
вõркылõдõм ем мијан медыжыд хожај-
ственнõй мог, а тувсов гõра-кõза да кол-
хоз течана уж отсалõны вõркылõдõмлы.
Успешнõја ми нуõдам вõркылõдõм i гõ-
ра-кõза, сõмын колõ адчыны тајõ кык
гырыс ужјасыслыс колана јитõдсõ да

нуõдны сiјõс практически. Комилеслы ас-
сыс вõвјасõс да тракторјасõс сетны гõ-
ра-кõза вылõ, а колхозјас да став ужа-
лыс крестана сетасны вõркылõдõны тыр-
мымõн бригадајас. Машинно-коннõй стан-
тсiјајас, кодјасõс таво шуõма организуј-
тны дасвитõс, кутасны служитны не со-
мын гõра-кõзалы, но i вõркылõдõмлы.
Тајõ колõ гõгõрвоны.

Јõз кост југдõдчõм ужын колõ сiз-жõ
објавитны чорыд тыш сещõм мõвпјаслы,
мыј југдõдчан ужлы условiјõјасыс вõр-
кылõдiгõн да тувсов гõра-кõза дырјi
оз лоны. Тајõ бара-жõ петкõдлõ оппор-
тунистјаслыс југдõдчана ужлыс могјас
i гõгõрвоптõмсõ. Огõ-кõ ми кутõ нуны југ-
дõдчан уж да кутам повны сõкылдун-
јасыс, кутас ассыс „југдõдчан“ ужсõ ну-
õдны кулак да ыжыд аттõ сы пыддi
вiзас оппортунистјаслы.

Вõркылõдiгõн да гõра-кõза дырјi,
култестаета нуõдõмõн, јõз кост југдõд-
чан уж колõ паскõдны вõвлытõма. При-
пособитны вõркылõдõмлы југдõдчана
ужлыс формајас: култпыжјас (поснiдiк
јуас вылын, транзитнõй кылõдчан уча-
стокјасын), култбазајас (быд кылõдчан
рајонын, гырыс запањјасын), култпункт-
јас (лотовкајас вылын, биржајас вылын).
Гõра-кõза дырјi петкõдны му вылõ култ-
палаткајас. Не пõдлавлыны, а јонжыка
кыпõдны ужсõ гõрд пельõсјаслыс, лыд-
фысан керкајаслыс, школајаслыс.

Југдõдчан ужын главнõй меропрiјат-
тõјасõн лõõны: агитационно-разясни-
телнõй уж, докладјас, мiтингјас, беседа-
јас вõчавлõмõн, листовкајас, лозунгјас
разõдõмõн. Художественнõй уж, поснi-
дiк формаа постановкајасõн, киноõн. Пе-
мыдлун бырõдõм, газетјас нiгајас
разõдõм, радио кывзõм лõсõдалõм.
Партијнõй да комсомолскõй просвещен-
нõ уж пуктõм. Торја југдõдчан уж
нуõдõм—том јõз костын, профсоюз-
никјас да нывбабајас пõвсын да с. в.
Онiсан-жõ колõ паскыда нуõдны култ-
армејечјасõс вербујтõм да ставсõ најõс
котыргавны култбригадајасõ. Сыктыв-
карлы тајõ ужын колõ лоны медвозын.
Култбригадајаслыс ужсõ пуктыны удар-
нõја да мõда-мõд кост паскыда нуõдны
ордҕысõм.

I сiз, култестаета маршрутјаслы вõр-
кылõдõмын да тувсов гõра-кõзаын стар-
тјас објавитõма. Финиш лõõ Комi ав-
тономiјалы 10 во тыран лунõ.

А. Воронков

Културнөй револуцсја, кыңи классөвөй фронт

Ленін да Ленинизм култура кыпөдөм моҗас җылыс

Міҗан воҗын ем куҗа сулалана кык җырыс моҗас. Оҗыс— аппаратҗаснымөс бурмөдан моҗ. Тајө аппаратҗасөө міҗанөн вөлі бөстөма воҗа эпохасы да өнө најө зкна некытчө шогмытөм выҗынөс, вөт воөн збыль вылө најөс мі бурмөдны да перөделәйтны нөнөм мында на пөштө егө вөҗәлөҗ, егө-на вермөҗ. Мөд моҗ крөстана нөвсын култура уҗ нүбөдөм. Крөстана нөвсын култура уҗ нүбөдмөн коландуныс кыпалө економіка бөксаныс да вәјөдө крөстанасө кооперіуҗтөмө. Став крөстанасө кооперіуҗтөмөн мі ескөн вермім кыкнан коҗыланым сувтны соцсјалыетическөҗ ноҗа овмөс подув вылө.

„Но тајө ставөс кооперіуҗтан условіҗыс вермас лоны, кор-нын крөстаналөн јона вылын лоас култураыс (інөн крөстаналөн, кыңи мед ыҗыд массасылыс) сы вөсна ставөс кооперіуҗтан условіҗыс оз вермы лоны быдса културнөй револуцсја нүбөдтөҗ“.

(Ленін „кооператсја җылыс“).

Весыдвывса оппортуҗистҗас да коҗҗаслы шөц горшаныс тасасө партијалөн өнҗјаса коллективизатсја уҗыс, лөбө мөд-ноҗын-кө— крөстаналыс овмөсө соцсјалыетическөҗ подув вылө вүҗканыс перөделәйтөмыс, најө ЛЕНИН кывҗас сәјө зөбөмөн старәйтчөны докәжитны, мыҗ „ставөс кооперіуҗтөм оз вермы лоны быдса културнөй револуцсја нүбөдтөҗ“: Кодеурө—вөскыдвыв да „шүҗавывса“ оппортуҗистҗас култура уҗсө зккөз ороөдөны быдлуҗа практическөҗ уҗыс.

Мукөд—Кондратҗевҗас, Громанҗас, Су-кановҗас, Рамҗинҗас да најө тәпа классөвөй враҗҗас Ленинскөҗ установаа култу-

ра уҗө старәйтчөны суҗны асыныс клас-сөвөй содерҗаньөнысө.

Бөстам-көч Кондратҗевөс, сјө нүбө-лывлөс өктөса овмөсын вредителскөҗ уҗ да сјө уҗсө нүбөдлҗас 1927-д воын Төмирҗаҗөсө с/х. Академјяын велөдчыс студентҗаслы аслас докладын шуліс:

„Ме аснаҗыс сулала өктөса овмөсө соцсјализм ноҗа подувывлө берөдөм дор, но лөҗ тө реалҗҗасөн, олөмсө збылно-гөн адзыҗҗасөн да өнө четчыштөҗ реал-ностөмыс аслыныд колөмҗас (желаньөҗас) сертө, вөҗөдөҗ олөм вылас, кушөм сјө ем... А-өд кушөм өдҗөн тө көсҗанныд кыскыны крөстанасө общөственнөҗ процессас, кушөм өдҗөн да коҗыда көсҗанныд вермыны поснө овмөсөса крө-станстволыс дөфектҗасө... Ме тө ескөн аснаҗыс өлөмыс сулала крөстана ов-мөсө өтүвтөм дор, сөмын ме ноҗөн тајө дас вөса проблемасы, кыңи сјөс ме төда: кыссас-ө600 во, гапкө реҗыдҗык, но дас воыд, колө шуны, некытчө оз төдчыв. Тајө проблемасыс абу зкк реҗыдөн ештө-дана уҗ, а дыр кыссана, куҗа сулалана уҗ... Ме ог пыкы крөстана овмөсө ко-оперіуҗтөмыс, ме ог паныд мун коллективизатсја уҗлы, но ме паныд сувта, уто-пизмы, паныд сылы, мед тө өнө мунө сјө түҗөдыс“.

(Бөстөма „Большевик“ журналыс).

Меҗшевикҗас да Кондратҗевҗас теорі-җаын ыҗыд места вөлі бөстө крөстан-стволөн улын култураыс. Сы вөсна кол-лективизатсја уҗыдлы срокҗасө сөтөны 600 воҗасөн. Налы вөскөд, мыҗ гөҗлөс ЛЕНИН сјө-жө „кооператсја җылыс“ гө-жөдас. Сјө гөҗлөс:

„Міжан прѣвівыкјас ескѡн ез-на шыаены, мыј мі безрассуднѡја боетчѡм быдтыны сотсіалізмтѡ тащѡм улын културнѡј странаын, но најѡ дшыбѣтчысы сїѡн, мыј мі заводчѡм егѡ сїѡ помеаыны, кадсаыны вѡлі арталѡма теорїа сереї (быдсама педантјаслѡн) да мыј міжан політїческѡј да сотсіалнѡј переворотыс лоїс културнѡј револутсіаыслы туж востыен, код возын мі ѡні сулалам.

Міжанлы ѡні вѡчны сѡмын културнѡј револутсіасѡ, медым зїкѡз вермім лоны сотсіалїстїческѡј странадн, но сїѡ културнѡј револутсіаыс міжан возын кыпѡд сещѡм труднѡетјас, сѡкыдторјас култура боксаыны-жѡ (міжан абу-на грамотаным) да материалнѡј боксаы (медым лоны културнѡјѡн, колѡ лоны тѡдчана кыптѡм материалнѡј средствоѡн, колѡ тѡдчана материалнѡј база).

Тажѡ шудмыд классѡвѡј врагјаслы да став прѡвівыкјаслы, кодјас паныдалѡны міжан странаын сотсіалїзм стрѡїтѡмлы, ЛЕЊИИ вїеталѡ: пролетарскѡј култураѡз-пѡ медвоз колѡ лоны „сотсіалнѡј переворот“ пролетарскѡј револутсіа, кодјасѡс вѡчѡм бѡрын пролетарїат ас кїјас боетѡ влаетсѡ, лѡѡ господствујушщѡј классѡн—нудѡд ассыс дїктатурасѡ. Аслас дїктатура нудѡдѡмн классѡвѡј обществѡсѡ пѡртѡ сотсіалїстїческѡј обществоѡ, торја классјастѡм обществоѡ. Тажѡ ужсѡ нудѡд оз самотекѡн, оз лѡна, мїрнѡј развіаїтчан тужѡд, а чорыд классѡвѡј тыш нудѡдѡмн, јешщѡ зїкѡз вермытѡм врагјаскѡд, буржуазїајаскѡд чорыда вермаеѡмн да сотсіалїстїческѡј подула овмѡсѡ ужалыс јѡзѡс, медвоз шѡркоѡа олыс крестїакаѡс, кооператївнѡј тужѡд кыскѡмн.

Оз гылыд тужѡд, оз буржуазнѡј демократїа пыр, кызї подтврждаїтѡны меншевікјас, најѡ вунѡдѡмны, мыј буржуазнѡј демократїаын лѡѡ ещажыкыслѡн унжыкыс вылын гуса (скрытѡј) бжыла-лан дїктатура. А ужалыс јѡзѡс сотсіалїстїческѡј тужѡ кыскѡмыс вермас лоны сѡмын пролетарїат дїктатура дырїї, „кодї лѡѡ меѡса беззаветнѡј да меѡса чорыд тыш выл класслѡн возза ыжыдалыс класскѡд, буржуазїакѡд. Најѡс вермѡм мысгї, налыс ыжыдалан влаетсѡ мырдѡдѡм мысгї тајѡ тышыс чорѡѡ дас мындаѡн-на јонжыка возза дорыс... Пролетарїатлѡн дїктатура лѡѡ упорнѡј тыш возза обществоса вынкѡд да традїтїајакѡд. (Ленїн, том XVII, 117. да 136 л. б.)

Возза капїталїстїческѡј стрѡїѡн лїчкѡм, нарїїтѡм класслыс култура кыпѡдан предпосылкајасѡ сетїг моз, ЛЕЊИИ тајѡ могсѡ капїталїзмсаы сотсіалїзмѡ ву-жан кадын, оз вѡлі пукты куз јашщїкѡ, но оз-жѡ-вѡлі і му, мыј тајѡс пѡпугѡѡ позас нудѡдны ѡтчыд керыштѡмн. Сїѡ тајѡ могсѡ вѡлі јїтѡ классѡвѡј тышкѡд, овмѡс кыпѡдѡмкѡд, ставлыс неграмотност бырдѡдѡмкѡд. Тажѡ ужыслы вѡлі пуктѡ быдса эпоха.

Секса дунјас кезлѡ ЛЕЊИИЛЫ културнѡј револутсіаыс вѡлі лѡѡ госаппаратјасѡс переѡлаїтѡм, ставлыс неграмотност бырдѡдѡм да крестїана пѡвсын култура уж нудѡдѡм. Крестїаналѡн ЛЕЊИИ вѡлі гѡгѡрвоѡ шѡркоѡа олыс крестїанаѡс, гѡлјас да батракјас лѡбны карывывса пролетарїат да полупролетарїат кодѡе-жѡ еїктјасын. Шѡркоѡа олыс лѡѡ сојузчык робѡчѡј класслы, а гѡлјас да батрачество-меѡса бур опора сѡвет влаетлы еїктјасын.

Ленїн ногѡн еїктса кулакјасыд „меѡса зверскѡј, меѡса горш експлоататорјас, історїаын мукѡд странајасын не ѡтчыд-нїн бергѡдлїсны влаетсѡ помещїкјас, сарјас, попјас да капїталїстјас кїјѡ. Сѡмын кулакјасыс лѡбны ещажыкјасыс јѡз пѡвсын... Тајѡ вірїуејасыс озырмѡдчылыны јѡс ембурѡн војнајас дырїї, најѡ уна еурсјасѡн чѡжїсны сѡм, вузѡс наы вылѡ да мукѡд прѡдукт вылѡ донсѡ кыпѡдѡмн, војнаѡн рѡзѡрїтчыс крестїана да робѡчѡјјас вест шѡгѡдчысны. Сымын јонжык да јонжыка озырмісны, кымын јонжыка щыгјалїс ужалыс крестїана да фабрїк-завѡдјасыс робѡчѡј класс. Тајѡ вампїрјасыс куртїсны дај куртѡны асланыс кїѡ помещїкјаслыс мырдѡдѡм візмужасѡ, најѡ вылыс і вылыс ѡшѡдчѡны гѡла олыс крестїана вылѡ, быд боксаын зескѡдѡны да нарїїтѡны најѡс“ (Том XX, 11 ч., 257) л. б.)

Сїѡ-кѡ не кулакјасѡс, кодјасѡс веекыдывывса оппортуністјас теорїа ногѡн мїрнѡја позѡ пыртны сотсіалїзмѡ, а гѡлјасѡс да шѡркоѡа олысјасѡ кызсѡ колѡ дорвыс кооперїруїтны да кооперїруїтны не сѡмын снабженческѡј формаѡ, сбытѡвѡј да кредїтнѡј кооператсіајасѡ, кооперїруїтны і производственнѡј формаа кооператсіајасѡ, колхознѡј еїстемаѡ, кодї лѡѡ меѡса вылі формаа кооперїруїтѡм. Тајѡ ужыс колѡ нудѡдчыны крестїана пѡвсын култура уж нудѡдѡмн.

Культура уҕын тајо установкајас серҕи ЛЕНИН том јӧзлы (комсомоллы) сетӧ быдса программа культура уҕсӧ нуӧдны.

Медеа ыҕын могтујо том јӧз воҕын сувтӧдӧ „велӧдчӧм“. Не прӧста сiҕ велӧдчӧны, а „мыјо велӧдчӧны да кыҕи велӧдчӧны“.

Мiҕанлы велӧдчӧны колӧ сетчӧ, ме-дым ми вермiҕ вaж капиталистическӧй обществоыс лӧсӧдны социалистическӧй общество. Велӧдчӧны сы ылыы, мыј мiҕанлы шедi вaж капиталист обществоаҕ да мыј шедi классӧвӧй тыш опыҕјасыс пролетариатлӧн тајо дас кујим онас.

Важ капиталистическӧй наследствоса наукаыс мiҕанлы колӧ шыбытны став шелухасӧ, велӧдчӧны сiҕо шелухаыс адыны наукаыслыы медеа коланторсӧ „черносӧ“, весавны сетыс лiҕнӧјсӧ, мiҕанлы ковтӧмторсӧ да кыпӧдны асыным пролетарскӧй культура.

Велӧдчӧгӧн мiҕанлы медеасӧ колӧ мынтӧдчӧны „мед омӧлтореыс, кодi колiҕ мiҕанлы вaж капиталистическӧй обществоаҕ, сiҕо велӧдчӧмсӧ практикасыс зiҕкӧр орӧдӧм... Мiҕан вӧлины сецӧм ыҕајас, кытчӧ ескӧ гiҕжӧма зев шылыда, мiҕаа да сiҕо-жӧ ыҕајасыс пыщкӧснас (содержаньнас) унҕыкысӧ овлывлӧны ҕеҕытчӧ тuiҕтӧмӧ, лiҕе мерiҕтчӧмӧн коммунизмтӧ пет кӧдлӧны оз сiҕi, кыҕи ескӧн колӧ. Сiҕ-кӧ коммунизмтӧ куш ыҕа ылыы тӧдӧмӧй вӧ-

лис-бы зев-на омӧла тӧдӧмӧн“. (ЛЕНИН).

Серт, Лениныд тани оз шу став ыҕајас јывеыс, кодјас ылыӧ нӧҕi оз поз вериҕчыны, кыҕи сiҕӧс вӧчӧны „левакјас“ Шатскиј, Стен да тротскизмлӧн осколкiҕас, кодјас комсомолјассӧ пытајтчӧны велӧдны абсолютнӧй крiҕитсiҕзмӧ.

Пролетариатлы, капиталкӧд тышкасӧм-саҕ да социализм јылыы Марксӧн да Енгельсӧн, а обрыҕык Лениӧн, велӧдӧм-саҕ, мыј шедӧдма-нын да мыј практика ылын прӧверитӧма-нын — нӧҕi оз ков сомьеннӧ ылыӧ бостны сiҕӧ велӧдӧмјас-сӧ. Лениныд, Маркс да Енгельс трудјасыс весег ӧҕi зајјатаја ез чинты, а мӧдӧрӧ, Марксизмас кыҕи руководствӧн пӧлзуйтчӧмӧн, нӧшта-на содтiҕ сiҕӧс. Марксӧн велӧдӧм серҕи руководствуйчӧмӧн Ленин вермиҕ востыны империализмлые развiҕајтчан законјассӧ, кыҕи капитализмлые мед ылыӧ стадiјасӧ да секи-жӧ ӧҕицӧщ капитализмлые еiҕемӧсӧ, пролетарскӧй революцiя ударсаҕ капитализмлые путкылтчӧмсӧ. Ленин весалис Марксизмӧ пролетариат диктатура јылыы оппортунистјасӧн тӧлкујтӧмыс, нуӧдiҕ сiҕӧ велӧдомсӧ возӧ да ез сӧмып куш теоријаӧн, но i пыртiҕ сiҕӧс советјасӧ, кыҕ ылы формаа органјасӧ, практика ылын. Ленин содтiҕ Марксизмӧ ӧҕi странаын социализм стрӧитны вермӧм јылыы, Марксӧн велӧдӧм серҕи востiҕ капитализмлые

Фото Исаковӧн

Ежвајывса груз катлысјас Сыктывкарын

неравномернѳа развівайтѳѳмѳѳ, кодѳ мед- са-нѳн јѳна адѳѳѳ імперіалѳзм період дѳрїјѳ, Маркѳїзмѳ Ленѳнлѳн велѳдѳтѳѳ ез колѳ ѳѳѳ пѳлес. Сїѳ ставѳѳ велѳдіс, не- кѳтыѳ нѳнѳм ез шыбыт да ставѳѳ пѳр- тіс практѳка вылын пролетарскѳѳ рево- лүтсїя дѳрїјѳ да капїталїстїасѳѳ ѳверг- нїтѳм бѳрын сотсїалїзм стрѳїтан ужын.

Маркѳїсткѳ-Ленїнскѳѳ теорїя вылѳ вер- ітчытѳм, сїѳѳ мѳднѳг бергѳднѳ попы- тѳйтѳѳм, лѳубѳѳ мортѳѳ ваїѳдѳс теорїяын і практѳкаын классѳѳѳѳ врагїас дѳрѳ. Сѳ вѳсна медѳа коланаторїѳс, медѳа важ- нѳѳѳс култура ужын, сїѳѳ Маркѳїсткѳ Ленїнскѳѳ ідеїяын чїстѳта вѳсна верма- ѳѳм. Вермаснѳ сїѳѳ ідеїасѳѳ масса пѳвсѳс ыртѳм вѳсна, сїѳѳ бура гѳгѳрвѳѳм вѳсна.

Културнѳѳ револүтсїяын основѳсѳс лѳѳ Ленїнїзм, кѳзї „їмперїалїзм эпоха да пролетарскѳѳ револүтсїя дѳрѳа Марк- їзм“... Теорїя да практѳка пролетарскѳѳ револүтсїялѳн, теорїя да практѳка пролетарїат дїктатуралѳн медѳасѳѳ (Сталїн).

Колѳ велѳдѳчыны Ленїнїзмѳ. Велѳд- ны ленїнїзмѳ не сїзї ылѳсѳс, а пѳртнѳ сїѳѳ Ленїнїзмѳѳ быдѳсама ужїас вылын. „Нѳнѳм ужавтѳѳг, врагїаскѳѳ тышкаѳтѳѳг коммуністїчѳскѳѳ брошүраїасѳѳс да проїз- ведѳннѳїасѳѳс коммунізмтѳѳ тѳдѳмѳд зїк нѳнѳм оз сулав. Сїзѳн ѳпѳѳт вѳзза мѳзыс лѳїс ескѳн теорїяыслѳн да практѳкаыс- лѳн мѳда-мѳдѳсѳнѳс орѳм сїѳѳ орѳмыс кодѳ вѳлі важ буржуазнѳѳ общѳство- лѳн да кодѳ некѳйтѳѳѳ оз тѳї мїян общѳ- стволы“ (Ленїн, том XVII, 315 л.б.) Ленїн- скѳѳ културнѳѳ ыжыд, сїѳѳ абу аполїтїчнѳѳ вышкавыѳ практѳка уж вылас. Ленїнскѳѳ културнѳѳ уждѳн лѳѳ вѳзза мылѳсыскѳѳ, буржуазїїасѳѳ мїян-лы шедѳм некултур- ностыскѳѳѳ вермасѳѳм.» Овмѳс кѳпѳѳдѳмвѳсна вермасѳѳм, торїѳн-кѳ бѳстнѳ промышлен-

ноет індүстрїалїзїруїтѳм вѳсна да вїзму ов- мѳс коллѳктївїзїруїтѳм вѳсна. Полїтїчес- кѳѳ тышын, ѳнѳ лѳбнѳ — бїурократїзмкѳѳ, волокїтакѳѳ, јѳѳмкѳѳ вермасѳѳм. Сѳ- ветїасѳѳ, кѳзї пролетарїат дїктатуралыѳ, оргѳнїасѳѳ, укрепїтѳм вѳсна вермасѳѳм, кѳпѳѳднѳ налыѳ бѳѳѳспѳбнѳстѳѳ, медѳм бура вермїснѳ нүѳднѳ партїялыѳ генѳ- ралнѳѳ вїчѳѳ. Пѳртнѳ олѳмѳ ѳнїя рекон- структївнѳѳ кадѳа пїятїлетка кѳїмѳд во- лыѳ мѳгїасѳѳ, ужалыѳ јѳзѳѳ мобїлїзүїтнѳ (робѳчѳїїасѳѳс, беднѳкїасѳѳс, батракїасѳѳс да унжыкѳѳ шѳркѳда олыѳїас крѳстанѳ- ѳс) партїя лѳзунїїас гѳгѳр. Вермаснѳ јавпѳѳ классѳѳѳѳ врагїаскѳѳд, вредїтелїїас- кѳѳд карын, кулакїаскѳѳд, попїаскѳѳд, ҁїкт- јасын да најѳ агѳнтїаскѳѳд, кодїас емѳѳ- робѳчѳѳ класс пїын, ужалыѳ крѳстанѳ- пѳвѳсн даї партїя лыщѳкын— оппѳрту- нїстїаскѳѳд, медѳа-нѳн вескѳдывѳсакѳѳд, кѳзї медѳыжыд опаснѳсткѳѳд, да „шүїга- вывса“ осколкїїаскѳѳд.

Ідїологїчѳскѳѳ фронт вылын тыш, тор- їѳн-кѳ бѳстѳвнѳ, ѳнѳ лѳѳ оппѳртунїстїчес- кѳѳ да буржуазнѳѳ ногѳн Ленїнїзмѳѳ быд- сама наукаын тѳлкүїтѳмкѳѳд вермасѳѳм. Сѳмын сецѳм нога културнѳѳ револүтсї- јасы, классѳѳѳѳ тыш нүѳдѳмѳн, вермас капїталїстїчѳскѳѳ стрѳїсѳ передѳлаїтнѳ сотсїалїстїчѳскѳѳѳ. Сѳмын култура уж нүѳдѳмѳн ѳнѳ мїян странаын обеспѳ- вѳйтѳ пїятїлетка кѳїмѳд волѳн прогнѳрма- тырѳмыс, таїѳ догѳвїжѳннѳїасѳѳн обеспѳ- вѳїтѳѳ крѳстаналыѳ овмѳсѳѳ сотсїалїстї- чѳскѳѳїа передѳлаїтѳмыс, дѳрвыѳ кол- лектївїзатсїя подув вылын кулакїасѳѳс, кѳзї классѳѳс, ыртѳѳѳм, да с. в.

Таїѳ сочетѳннѳїас лѳтѳгыс култура јы- лыѳ, култура уж да културнѳѳ револүт- сїя јылыѳ ѳорнїїас пѳрѳны, пустозвѳн- ствѳѳ, оппѳртунїзмѳ.

Мїян успехїас

Култура фронт вылын успехїасыс лѳ- їснѳ сїз-жѳ кѳзї-ї мукѳѳд успехїасыс, ез самотѳкѳн, а лѳїснѳ труднѳстїаскѳѳд чѳ- рыда вермасѳѳмѳн, чѳрыда классѳѳѳѳ врагїас вылѳ наступѳйтѳмѳнѳ труднѳст- јасѳѳѳ вермѳмѳн.

Большеїсткѳѳ партїя, классѳѳѳѳ тыш нүѳдѳмѳн да сотсїалїстїчѳскѳѳ стрѳїтел- ствѳын Маркѳїзмѳн да Ленїнїзмѳн, теорї- јаын і практїкаын, рукѳводствүїтѳѳмѳн, труднѳстїасѳѳѳ вермѳмѳн, классѳѳѳѳ враг-

їаскѳѳд да аслас радын оппѳртунїзмкѳѳд чѳрыд тыш нүѳдѳмѳн, Совет Странѳын ҁконмѳїчѳскѳѳ да полїтїчѳскѳѳ мѳгуш- щѳство кѳпѳлѳмкѳѳд ыжыд успехїас ше- дѳдіс шѳцї култура кѳпѳдан фронт вылын, а сѳсѳн, ужалыѳ јѳзыслѳн кѳпѳлїс полїтїчѳскѳѳ активнѳстѳс.

СССР-са ужалыѳ јѳзлыѳ култураѳн кѳпѳлѳмѳѳ петкѳдлѳѳ мїян гѳзѳтїаслѳн тїраїасїаснас сѳдѳм. Партїя XVI д сїезд кѳжлѳ СССР-са гѳзѳтїаслѳн тїра-

жыс вöйнабдса тираж серти кыптöма 7 1/2-мында (21-22 мильонöз секга 2.728.000 пыдди). Тадинö колö жещö содтыны фабрик-заводжаслыс 1 сурс мында да колхозној да совхозној печатној 1. газетжас, кдожаслөн став тиражыс кајö 500.000 гögör екземплар.

Сижö газетжасыскöд щöщ СССР-ын став газетжаслөн общöй тиражыс 1930 во март төлысын вöли лыдфыссö 23-24 мильон екземплар, 1929-d во јун төлысга, öти воон, содöма 100% вöлö. Газетлөн содöмыс жещö кутчисö-на јона кабала (бумага) тырмытöмла. Вöли-кö тырмыбнја кабалаыс, газетжаслөн тиражыс кыптис-на ескөн öнија дорыс 30-40% гögör. Öтщöщ став култура кыпалöмыскöд, кыпалöны културабн посны натсиональностжас да областжас.

Партыја XVI d сјезд кежлö волі петö 49 кыввылын 139 журнал да 201 газет; XVI сјезд кежлö вöли нин лезыссö 58 кыввылын 357 журнал да 349 газет.

Национальној робочöй газетжаслөн тиражыс кыптис 7 мында: 67 сурсга да 492 сурсöз, а крестанскöйслөн—2,5 мында: 439 сурсга да 1.106 сурсöз (Лыдпасжассö бостöма XVI сјезд вылын Каганович докладыс). Та бокга емöс абу дозтиженöжасыс мијан Комі областын? Емöс дајпрамöй ыжыдöс жещö. Бостам сижö-жö газет лыдјас да тираж лыдјас кыптöмтö. 1927-d воон газетжаслөн вöса тиражыс волі 378000 екз., 1928-d воон—384000 екз. (кыптöма 6000), 1929-d воон—1095000 (кыптöма 711000), 1930-d воон—1294000 (вонас содöма 199.000).

Војдöр областној тсентрын комі кыввылын лезысвлис öти крестанскöй газета да öти робочöй газета роч кыввылын; öни областној тсентрын комі кыввылын лезыссö кујим газет да роч кыввылын öти газет.

Култура ужын мöд зев ыжыд достиженьö лöб ужалыс јöзлыс неграмотностсö бырöдöмын. Медым котыртны ужалыс јöзсö, меуса-нын ужалыс јöзсö вiктжасыс социализм стрöитан ужжас гögör, колö налыс кыпöдны политика тöданлунсö, а сижöс кыпöдны он вермы, онкö велöд најöс грамотаö. Велöдны колö лыдфыны тижны, медем асныс вермыны кутисны лыдфыны нига-газетжас. Ужалыс јöз костыс пемыдлун бырöдöм. культурној револуцијалыс кызі торја аслыс мөг, кутис јонжыка да јонжыка усвајивајгычны ужалыс јöзöн да культурној сiлабн

мијан странаын. Тајд ужö, кызі i быд ужжасö, пыртöма вöль социалистическöй формајас: ударничество, социалистическöй ордјысöм, культпоход естафетабн, котыртöма быдса армия култармејечжасöс да с. в. Вöль пријемжас пырöмкöд öтщöщ кыпалö ужыслөн темпжасыс: 1927-28 воон вöли велöдöма неграмотнојжасöс грамотаö 800 сурс мортöс. 1928-29-d воон—2 мильон мортöс. 1929-30-d воон—10 мильон да жын мортöс.

1930-31 во вылын Комі Област ас возас сувтöдис мөгөн велöдны грамотаö 27 601 мортöс, на пыс неграмотнојжасöс 21 101 мортöс, да малограмотнојжасöс 6 500 м. Тајö лыдпасжассö олöмö пöртöмөн велöдöма лöб неграмотнојжасöс да малограмотнојжасöс ставсö. Советжас област увса 1X-d сјезд кежлö велöдöмö неграмотнојжасöс кыскöма 11. 847 морт, кодi лöб 8 район увса (ставыс 9) неграмотнојжас лыдас 48,9%. Культурној сiласö, грамотној јöзсö ликбез ужö кыскöм мөгыс вöли шуöма завербујтны култармејечжасöс морт 3,000 кымынс, кодјас пыје 1 448 мортсö вербујтöма-нын.

Мијан културабн кыпалöмөн којмöд тöдчантор лöб началној всеобуч заводитчöм (велöдчыс арлыда став челафöс велöдны заводитöм). Тајö воон сојуз паэта 4 x летка школајасö велöдчыс челафжасöс кыскöма 14 500 сурс гögör (войнабдса дорыс кыкмындаыс-нын унжык). 1929-30-d вöса дорыс вöлдöчысжасыс содöма 3.000.000, лыбö 24% да таыс кыңи самобразовательној ужö робочöјжасöс кыскöма 3 мильон гögör (1930 во). Тајö петкöдлö, кущöма кыптöма ужалыс јöзыслөн желаныныс велöдчöмö.

Колтчö оз култура кыпöдöмөн мијан Комі област? Оз колтчы: газетжасöн, пемыдлун бырöдöмөн, вöрын да предпријаттöжасын ударничество да социалистическöй ордјысöм кыпалöмөн паникержасы да нытикжасы мöдарö, классöвöй вражаслы страх вöлö кöзаяственнöй стрöителствоон i культурној стрöителствоон муно öтщöщ (в ногу). СССР-са пролетариаткöд. Ленинскöй партыјабн вескöдлöмөн стрöитö, кыпöдö асыс културасö. Ленинскöй партыја вескöдлöм улын, кодi нуöдö вескыд национальној политика, а оз оппор тунистическöй политика, код вöсна (оппортунистическöй политка, вöснаыс) тöждысöны классöвöй вражас да налөн объективној агентжас быд маеста оппортунистжас. сiз жö i национа-

нальнӧй полiтiкa нyдбӧмын оппoртунiст-
яс, кoмi ужaлыс jӧз бoльшeвiстскӧй ӧд-
ясӧн бырбдӧны eкoнoмичeскӧй, пoлiтi-
чeскӧй да кyльтyрнӧй нeрaвeнствoсӧ
СССР-сa нaрoднӧстяс кӧстын.

Сӧвeтjаслӧн oбластувсa IX-d сjезд
пaсjалис тajӧ дoстiжeннӧйaссӧ aслac рe-
зoлyтciяын. „Тӧдчымӧнjа кыпaлiс гpa-
мoтнoстыс ужaлыс jӧзлӧн (27% -сaн
58%-ӧз) „вceoбщӧй нaчaльнӧй oбyчeннӧ
завoдiтчӧм“, (кoдӧн, oг-кӧ ӧшыбытчы,
4-x лeткa шкoлaяcӧ oбxвaтiтӧмa 99,5%
вeлӧдчыс aрлыдa чeлaфcӧ). „Тӧдчымӧн-
jа coдiс пoвышeннӧй шкoлaяc лыд да
бyрмiснaлӧн yжыс“.

„Нaчaльнӧй шкoлaяcӧс да пoлiтпpo-
свeт yчpeждeннӧйaсӧс кoмi кыв вылӧ
вyжӧдӧм“.

„Кoмi лiтeрaтyрa лeзӧм ӧдзӧдӧм (10
пeчaтн. лiстeан 1930-d вoйн 201 пeчaн-
нӧй лiстӧз да 1931 вoйн плaн сeртi 505
пeч. лiстӧз).

„Ыжыд yспeхjас кoмi ужaлысjас пӧв-
сыс кaдрjас лӧсӧдӧмыч“.

„Гaчeтjас да жyрнaлjас кoмi кыв вы-
лын лeзӧм“.

„да стaв кyльтyрнӧй yчpeждeннӧйaсы-
лӧн, кyльтyрa yж cиcтeмaыслӧн вӧрлe-
зaн yжлaн да кoллeктивизaтciя yжлaн
бaнӧн бeргӧдчӧм, пeрeстpoйтчӧм“...

(Сӧвeтjаслӧн oбластувсa IX-d сjездлӧн

„кyльтyрнӧй стрӧитeльствo jылыс“ рeзo-
лyтciяыс).

Тaщӧм итoг Кoмi oблаcтын кyльтyр-
нӧй дoстiжeннӧйaс jылыс. Итoг aбy зeв
oмӧл: cижӧ jyр вылaныс пoткӧдӧ нaтci-
oнaл шoвiнiстjаслыс yтвeрждeннӧсӧ,
кoдjас Кoмi oблаcтӧс вӧли шyӧны Вoй-
выв Кpaйлы cыpжeвӧй бaзaдн, пpидaтoкӧн,
да рoчыс вoдм jортjаслыс пaнiкeрнӧй
yтвeрждeннӧсӧ, кoдjас вӧли шyӧны, мыj
„Кoмi oблаcтын цapствyйтӧ дiкaрjас
сaмa нeвeжeствeннӧй jӧй oлӧм“. Тaщӧм
jӧзыс пyяc cajыс oз aдзыны вӧрсӧ, a
кyльтyрнӧй вӧрыс-ӧд кыптӧ. Бoстaм
кӧт:

1927-28-d вoйн Кoмi oблаcтын быд
дyш jyрӧ кyлтбjyджeтыс вӧли 6 ш. да
44 yрӧн.

1928-29-d вoйн—8 ш. да 24 yр.

1929-30-d вoйн—13 шaйт.

1931-d вoйн кaжӧ 20 ш. да 26 yрӧз.

1927-28 вo сeртi coдӧмa 2¹/₂ мындa.

Тpyднoстjасӧ сyвтӧм, тpyднoстjaccaн
„кapaул“ гopзӧм, cижӧ aбy бoльшeвiкjас-
лӧн yж, a oппoртyнiстjаслӧн yж,
кoдjас сeщӧм вывoдjаснac jон-
мӧдӧны клacсӧвӧй вpaгjаслыс пoчiтciя-
cӧ. Бoльшeвiкjаслӧн мoг—вeрмыны тpyд-
нoстjacсӧ да тpyднoстjacсӧ вeрмӧмӧн
дoбитчыны yспeхjacсӧ да cижӧн тyвтчaв-
ны вoзӧ i вoзӧ.

Кoмi oблаcтын кyльтyрнӧй рeвoлyтciя нyдбӧмын мoгjас

Пaнiчeскӧй кapaулыд oз oтcав: Мijан-
лы бoльшeвiкjас нoгӧн, вaж yспeхjacсӧ
закpeйтӧмӧн, стaв oпытjacсӧ иcпoлзy-
тoмӧн, кoлӧ ӧни-жӧ тajӧ yжcӧ кыпдӧны
нӧштa вылӧжык, нӧштa вылъ пpинтciп-
aльнӧй выcoтaдз.

Кyльтyрa yжын мeдea oснoвнӧй кoн-
крeтнӧй мoгӧн лoӧ, пepвoйjа ӧчeрeдын
кyльтyрa yжын oппoртyнiстjacкӧд да чyн-
пыр вiзӧдӧмкӧд вeрмacӧм.

Тajӧ yжcӧ кyш пoлiтпpoсвeт. yчpeждe-
ннӧйaс вылӧ лeзны oз пoч, кoлӧ бoст-
чывны стaв oбщeствeннoстлы. Мӧдкӧ,
стaв кyльтyрa yжac кoлӧ cyжны пoлiтi-
чeскӧй—бoльшeвiстскӧй coдepжaннӧ. Ӑд
бoстны-кӧ пeмыдлyн бырӧдaн yж, кoдi
кyльтyрa yжын бoстӧ зeв тӧдчaнa yчac-
тoк, oз лo cӧмын кyш лыфчысeны, гижны
вeлӧдaн yжӧн, a лoӧ щӧщ yжaлыс кpe-
тaнaдc пoлiтiкaдн пыдыcaн тӧдмӧдaнa
yжӧн: бaтpaкjас да гӧлjас вaж „бyр“
пepиoдaд eщa вӧли eштывлӧны вeлӧд-

чынытӧ, нывбaбajас eз лыфчыслывны jӧ-
зӧн, нaжӧ кык пӧвcӧн yгнeтaйтчылысны да
сы пoндa гӧлiнiк нывбaбajасыд нӧштa-
нa eщaдн вeрмывлiсны вeлӧдчывныд гpa-
мoтaд. Клacсӧвӧй вpaгjаслы, мeдea-нiн eкi-
тca кyлaкjаслы да дyхӧвeнствoлы нeгpa-
мoтнoстыд да нeкyльтyрнoстыд eктjаслӧн
лoӧ нaлы бyр coжyжыкӧн. Тajӧ yслoвијӧяc
дырjи нaжӧ jонжыкa вeрмӧны пaдмӧдны
кoллeктивизaтciя yжтӧ, вӧрлeзӧмын
paтcioнaлизaтciя да мeкaнизaтciя нyд-
дӧм да cижӧ i пaдмӧдӧны ужaлыс jӧз-
лыс нeгpaмoтнoстcӧ бырӧдӧм yжын.
Cижӧн тajӧ yчacтoкca yжыс лoӧ oз cӧ-
мын кyльтyрa yжӧн, лoӧ cижӧ i пoлi-
тичeскӧй yжӧн, кyльтyрa вӧcнa чopыд
клacсӧвӧй тышӧн. Лiкбeз плaнjас гӧгӧр
мeд вӧли кoтыртӧмa: eктjacын, вӧрын,
кapын, стaв вoзмӧстчыс пpoлeтapскӧй
oбщeствeннoстcӧ.

Кyльтyрнӧй рeвoлyтciяын рeшaжyщӧй
мoгӧн лoӧ вceoбyчӧн пaккӧд-

чөм да сыйкөд өтщөщ быдмыс поколень-нөблү политическөй воспитаннө сетөм сиз-ставыс, мыл колө сөтсалиетическөй обществоса щленяслы. „Ми пырим сөтсализм периодө“, пырим сы боксаң, мыл ми кутам-нын аскіаным пролетарскөй государстволыс став рычагяссө (воропяссө) — политическөй да економическөй ыжыдалан воропясыс (командној высотаясыс) мијан кыын. Пырим сы туйөн, мыл ми нүодам сөтсализм вөсна быд боксаң капитализм вылө наступатөм, бырөдам кулакөс, кызі классөс дорвыв коллективизатсия подув вылын да сизөн мијан странаыс нещкам капитализмлыс мед бөрја вужяссө,—петим сөтсализм вөсна тышкасны мирөвөј арена вылө—мирөвөј капиталкөд.

Мирөвөј сөтсализм вөсна первојја бөйясыс өнү муно-нин: „Промпартиялыс“ контрреволюционној ужсө разоблачитөм (тујалөм). Тајө контрреволюционној ужыс абу сөмын пыщкөсса классөвөј врагяс-лөн, тајө мирөвөј контрреволюцијалөн медбөрја схватка вылө лөсөдчөм. СССР-лөн економическөй мощност кыпалөмыс дурмымөнныс жармөдө СССР пыщса подавленној буржуазиядө („карын—непманяссө, сиктын—кулакяссө, заграничаын“—„русскөйкөзаявалыс“ агентяссө) СССР-ын сөтсализм стрөитөм сиз-жө пиннысө таркөдө мирөвөј буржуазиялыс. Пыщкөсса і ортыса врагяскөд тащөм тыш чорыгөн ми вөвлытөм өдясөн лөсөдам материалној база культурној револуциялыс, көдөс тырмытөмөна шулис ЛЕНЫН 1923-д воын. Тајө база вылын ми культурној револуциятө вермам-нын кыпөдны кымын-кө выл ступеняссө—всеобуч да политехнизм нүөдөмөз.

Тајө ужыслөн ыжыд политическөй коллануныс (важностыс). Сылөн успехыс лөө ставнас сы помын, кущөма ми вермам мобилизуйтны тајө уж гөгөрыс несөмын школаяссө да учительствоөс, сиз-жө і профсоюзяссө, предприятиеяссө, колхозяссө, совхозяссө, кооперативја-

сөс да сиктөветясөс. Тајө ужсө нүөдөм-саң ми вермам кыпөдны культурасө ужалыс јөзлыс да сиз-жө і вермам лөсөдны квалифитсированној ужалыс вын, вермам разрешитны кадряссө лөсөдан проблема. Кыпөдам страналыс обороноспособностсо да вөчам мед бөрја удар антирелигиозној фронт вылын.

Антирелигиозној уж—сизө сещөм-жө классөвөј фронт. Культура ужын мед вөли өтщөщ нүөдөма антирелигиозној уж, сујны тајөс ужалан системаас да мед вөли быд лунја культура ужас бөстө первојја места.

Религиякөд вермаөм оз вермы мунны культура уж нүөдтөг.

Мед бөрти культурној револуцияас руководащөј звенаыс, кызі і руководащөј звено робөчөј класслөн сөтсализм стрөитөмын быд участокса ужын—большевиетскөй партия.

Большевиетскөй партиялөн асыс радяссө, медса-нын комі организатиялыс, воспитайтөм лөө мед колана услөвјөдөн культурној револуциялыс. Коминтерлөн VI конгрес вылын примитөм программаын шуөма.

Защищая и пропандируя диалектический материализм Маркса и Энгельса, применяя его как революционный метод познания действительности в целях революционного преобразования этой действительности, коммунистический Интернационал ведет активную борьбу со всеми видами буржуазного мировоззрения и со всеми видами теоретического и практического оппортунизма.

Велөдны партиячясөс оппортунизмкөд тышкасны, практика вылын качавны оппортунизмсө. Велөдны организатияяссө практика вылын тышкасны буржуазној мировозреннөкөд—сизө лөө тырмытөн обеспечивајтны партияној руковдствөмын культура фронтлыс быд пелөс. Велөдчывлим, велөдчам дајвозө пондам велөдчыны. Ужавны да велөдчыны, велөдчыны да ужавны. Партия—вескөдлөм улын культура фронт вылын лөис мијан вермөм.

Національна культура кыпдөм да Оботуров „мегвежжөй услуга“ жылы

Кушдөм моҗас сулалөны өнја кадын партија воҗын национална полїтика нүдөмын, индіс ВКП(б)-лөн 16 сјезд:

„Партијалы колө јонмөдны тышсө национална полїтикаыс кыкнан уклогыскөд (великодержавнөј да националшовинизмкөд) да на вылө чуныр виҗдыејасыскөд, өтщөщ чорҗөдны практика вылын ленинскөј национална полїтика нүдөм, бырөдны национална неравенстволыс элементјасөб да паскыда кыпдөны национална культурајас Советскөј Сојуз пыщкөсса ас сорнја јөзлыс“, (ВКП(б) 16 сјездса резултатјасыс).

Тажө, партија 16-өд сјездлөн шүдмјасыс востө мјанлы, вескыд да паскыд тујвиҗ воҗөвылө нүдөны ленинскөј национална полїтика. Став Советскөј Сојуз пыщкөсса пролетариат да ужалыс јөз воҗын сулалөны историческөј моҗас: ештөдны пјатилетка З решајущөј воын социалистическөј экономикалыс фундамент течөм. Пјатилетка понаеиг кезлө, а сјөс ми чожпырыс пөртм олмө нол воин — ештөдны еиктын кызвылө дорыв коллективизатсја нүдөм да сјөј подуввылын бырөдны кулакөс, кызі классөс. Тајө моҗас збылыс историческөј моҗас, кодјасөс олмө пөртөм куҗа ми нүдөм адҗывылтөм өдјасөн (темпјасөн) јөзкөст социалистическөј нога овмөс да культура кыпдөдан ужјас да став вын зевтөмөн вермасам өкыдторјасөн.

Социализм течана ужө кыскөма став СССР пыщкөсса ас сорнја јөзјасөс, кодјасөс важөн, октабраса револютсјадаҗ вөли партиөны кык вежөн. Өти-кө, ыҗыдалыс нацјаса, сарөс пыкыс классјас: помещикјас, капиталистјас. Мөд-кө, ас поснөдик нацјас пыщкөсса черанјас: поме-

щикјас, кулакјас, попјас. Пролетариат нога револютсја сјө партичөмлы пунктс пом. Быд ас сорнја јөзлы вөли сетөма равноправјө асвөлаыс течны выл олөм. Ленинскөј национална полїтика нүдөмөн мјан партија сачмөдіс, ловҗөдіс да социализм течана ужө кыскис миллионјас, бчдөикаса ас сорнја ужалыс јөзөс. Мед ми верми чөжа, збылыс пөртны олмө историческөј моҗас, партија нөшта чорыда бөстчө нүдөны Ленинскөј национална полїтика. Бырөдны фактичөскөј неравенство став нацјас көст, меҗа-тын культурнөј неравенство. Сетны воҗын муныс великорусскөј нацјасан пролетариат нога өтөб бөрө колөм нацјасалы, өдјонҗык кыпдөны налыс национална культурајасысө. Сөмын тајө, өти вескыд социализмө мунап да ставмувыв настаыс интернационална культура лөсөдан туј. Тащөм нога диалектикасө колө гөгөрвоны быдөдны, коді көсјө збылыс мыкө гөгөрвоны ленинскөј национална полїтикаыс. Ми, дерт, меҗбөрја моҗ пыдди пунктам, кор вермас социализм ставмувыв настаыс, лөсөдны интернационална культура, меҗ став јөзылөдн лөб өтема сорнө, гижөд, оласног да с. в. А өнө, капитализман социализмө вуҗан кадө ми пунктам моҗөн — кыпдөны, паскөдны, јонмөдны национална культурајас. Казитчө, бытөөкөн тајө кык моҗыс оз јитчыны (противоречитөны). Збылыс да жуҗыдҗыка-кө виҗөдлыны, секи лөб гөгөрвоана, мыј национална культурајас кыпдөм сөмын вәјдө лөсөдны подув интернационална культуралы.

Војдөр, Октабраса револютсјадаҗ, воҗын муныс нацја, көнө ыҗыдавлисны озыр классјас, ез лөзлы да быдногыс личкылыс поснөдик нацјасалыс культурајас кыпдөмөсө. Ыҗыдалыс нацја на көстө вөли

сүжө ассыс формаа да буржуазној пыщкө-са културасө. Мыяла вөлі сіңі вөчө? да сыпона, медым ыжыдалыс нацијаса озыр классјас жонжыка вермисны нартітны чо-ла нацијасасө. Пролетариат, кор сіјө ас-лас кын күтө власт, кыскө ас бөрөаныс щөщ социализм течап ужө став ас сорні-ја јөзјасөс, налыс националној култура-јас кыпөдөм пыр. Кымын вылын лоө тор-ја нацијалөн аслас култура пролетариат нога пыщкөсөн, сымын сіјө жонжыка вер-мас матысмыпы социализм течана ужө. Со мыяла партија зилө да чорөбөдө уж, нацио-нальној политика практика вылын нуөдөм. Сіјө өдзөбө социализм течана уж.

Опи, кор чорөбө мијан странаың клас-сөвөј тыш, важ ыжыдалыс нацијаса бырыс (отживающей) классјас зилөны бөр бер-төдны воштөм привилегиясысө да ыжы-далөмнысө. Великодержавној уклонистјас бырыс классјаслыс зилөмнысө бурөңц і нуөдөны асланыс теорияјасын да практи-каын Великодержавној уклонлөн сущносе-ны—кыңи Сталин јорт висталис политі-ческөј отчетын ВКП(б) 16-өд сјезд вы-лын:

„Зилы кыщовтны нацијасалыс ас-ногса сорні, култура да оласног, зилы бырөдны бөр националној респуб-ликајас да областјас, зилы орөдны нацио-нальној равноправіө нуөдөмлыс прин-сіпсө да разны партијалыс политікасө аппарат, гижөд, школајас і мукөд го-сударственној да общественној органи-затсияјас национализірујтөм жылыс“.

Великодержавној уклон мијан партија пыщкын, коді разө интернационализм мас-ка улө чебеөмөн нацијасалыс мөда-мөд жөст пролетариат нога јитөд, өнја кадын ем медыжыд опасност националној вопро-сын.

Меставывса национализм ваядөбө сетчө-жө, но сөмын мөд бөкөаң. Национал-шо-винизмлаң катовгычөсөсө зилөны јансөдчы-ны воңын муныс нација бердыс да пыр-ны ас пыщканыс. Најө оз аңыны ас на-ција пыщкөсөсө бырыс классјасө да оз төгөрвоны, мыј отөсөдны сіјө бырыс клас-сјаслы петны пролетариат диктатура улыс да бөр бергөдны налыс важ партичөмсө да ыжыдалөмсө. Од абу-на важсатор, мыј комі национал-шовинистјас объективнө се-щөм программа і нуөдлісны. Тајө уклон националној вопросыс сің-жө омөлтчөдө СССР пыщкөсөсө ас сорніја јөзлыс јитөд-сө да падмөдө социализм течана уж.

Виçөдлам, мыј гижө Оботуров јорт на-ционалној култура пролетариат нога пыщ-көсөн дорөм жылыс. Сіјө гижөдын („кул-тура-фронт, № 3-4, 1930 во) ем зев гы-рыс өшыбкаіас, кодјас вылө сувтытөг некың оз поз. Оботуров јорт гижө, мыј великодержавној шовинизм өнја кадын ем медыжыд опасност (а мыјын?-ВІС).

Көв те і ставтатө нималөмыд „дорам националној култура пролетариат нога пыщкөсөн“, но кор жырној шыпасјасөн гижап, мыј „великодержавној шо-винизм өнја кадө медыжыд опас-ност“, колө-жө-өд сетчө содтыны— „националној вопросын“. Сытөг лыдчыөсөсө, те, сетан гөгөрвоны зев уна ног. Онја кадө медыжыд опасност лоө— ве кыд выв кежөм, бөстныкө чоңнас партија политика нуөдөмын.

Воçө, Оботуров јорт петкөдлө комі кулакјаслыс тышкасөм партија политіка-көд да Војвыв крајө пырөмкөд. Сетлам кыв аслыс:

„Комі кулакјас да најөлы отөсөсө-јас панлісны сорні гөл да шөркөдөм крөстана пөвсын да і өн і јона-на сор-нітөны, бытөкөдөн, сөвет власт партичө јөз вылын“.

„Војвыв крајө Комі областлыс пы-рөмсө кулакјас „разанитөны“ таңи: комі област-пө бырас“.

„Комі национал-шовинистјас полисны крајө пырөмыс. На јөлөн полөм— вөлі комі кулаклөн полөм (ги-жызлөн улысвизалөма), Комі кулак по-лө социализм стрөитөм өдчөмыс, течө-мыс“.

Со збылыс, кыңи Јипин јорт шуөма, Оботуров комі кулактө петкөдлө шитөм шашөдчыс пөлөдөн!

„Панлісны“, „да і өн і јона-на сорнітөны“, „повөдлісны“, „ко-мі кулак полө“—кывјасыс оз өмөј меліја сорніт Оботуров јорт! Од колө лоны нач чөлад мывкыдаөн (паивнөјөн) да политіческө ситөм мортөн, медым та-щөма „јанөдны“ комі кулакјасөс.

Колө веескыда шуны, мыј Оботуров јорт классөвој тыш жылыс çик нинөмтор оз гөгөрво. Сіјө оз аңыс классөвөј врагөс, кулаксө. Ог төд, абу-кө ачыд сурөмыд кулак зугтө, кыңи вермөма бергавны кыв-јасыд тащөм торјасөсө сорны? Пөчө-өмөј-пө классөвөј тысөс, коді өнја кадө мунө, таңи доңжавны, мыј кулакјас „пан-лісны“, „да і өн і јона-на сорнітөны“

шоркоддема крестанаос повзодлоны? Мед тодас Оботуров жорт, мыј классовј тыш оз сы ногон мун! Кулакјаслон, кызі класслон, кор оні респайтчо немпоме, најо мөдеикаса бружбөн воцсаебны. Најо зилоны колхозјас кїставны, вөрлежом орбдны, скот начкавны. Најо ударникјасеб, колхозникјасеб, общественникјасеб чербн да пуртбн вїжалбны да бїжбн налы овмөснысө сотбны. Бїжбн да лечы сталбн нөшта выныштчылө кулакыд, медым ассыс немпомсө нүжөдыштны.

Оботуров жорт гїжө, мыј націонал-шовїністјаслон полөмыс вөлі комї кулаклон полөм. Коңбөрөј комї кулакөј, бала-пї пыддї тенө пуктөны, оз і враг пыддї! Көні націонал-шовїністјас ідеологїјалөн соціалнөј вужыс?—Классовј тышын. Комї кулакјас оз сөмын повны Војвыв крајө пырөмыс, најо нүөдїсны дај өні нүөдбны чорыд, отчапаннөј тыш партїја націоналнөј полїтіка нүөдөмкөд, медым бөр бергөдны аслыныс важ воштөм нарөитана власт. Кыз колө гөгөрвоны націонал-шовїністјаслыс тезїс—Комї област сырөвөј прїдаток Војвыв крајлы? Сөмын өні ног, мыј тајө тезїснас націонал-шовїністјас сажөдбны кулакјаслыс контрреволюціоннөј агїтатсїјасө да ужсө, кодөс нүөдбны најө вөрлежом гөгөр. Кодлөн тајө агїтатсїјасы да ужыс, мыј вөрөвмөс-пө сїјө абу соціализм нога овмөс. Мыј сенї кызї і важбн мунө ужалыс-јөзөс нарөитөм да комї му рөзөрїтөм. А Војвыв крајад-кө-пө пырам сїјө нарөитөмыс нөшта чорзас да Комї му рөзөрїтөмыс нөшта өдзас? Тајө кулакјаслон агїтатсїја да уж, јансөдны Комї област Војвыв крај бердыс медым бөр бергөдны аслыныс важ бур зарнї кадсө.

Оботуров ас думыс тыдалө коасөө націонал-шовїністјаскөд, азбылысвилө-кө налы отсасө. Сїјө абу гөгөрвома націонал-шовїністјаслыс соціалнөј пыщкөссө да вужсө.

Мї дорам націоналнөј культура пролетарїат нога пыщкөсөн, но сїјө дорөмыс оз мун шылыда. Сїјө мунө чорыд классовј тыш подув вылын. Классовј враг паныд сувтө да коасөө націоналнөј культура пролетарїат нога пыщкөсөн

кыпөдөмкөд да інтернатсїоналнөј ідеологїјакөд. Сїјө оз ков вунөдны да оз ков небзөдны тыш націонал-шовїністјаскөд, кодјас зїлөны нүөдны буржуазнөј націонал программа.

Медсасө, кызї мї казтылім-ын, колө чорзөдны тыш велїкодержавнөј уклонкөд, кодї націоналнөј вөпросын өнїја кадө ем медыжыд опаснөст. Мыјла тајө уклонсө мї лыддам медыжыд опаснөстөбн? Сывөсна, мыј велїкодержавнөј уклонлөбн соціалнөј вужыс пырө воцын муныс націјаса бырыс классјасө і најө ідеологїја-өн щөц заракайтчөны поснїдїк націјаса ужалызјас (актївїстјас). Сөсөа, велїкодержавнөј уклонїстјас оз пыддї пуктыны націоналнөј культурајас велїкорусскөј культура вылө ыстысөмөн, да інтернаціонализм маска улө сажөдчө мөн. Најө кыв вылас зев революціоннөјө, а делө вылас јансалөмаөе массајассыс да нүөдбны буржуазнөј ідеологїја. Велїкодержавнөј уклонїстјас Ленинскөј діалектїкаыс націоналнөј вөпросын нїнөм абу гөгөрвомаөе. Најө історїческөј кадсө донјалөны оз олөм збылыс мунөм сертыс.

Оботуров жорт аслас статґаып тајө медеа колана моментјас вылас-оз јөсты вынманьбсө. Сїјө сөмын петкөдлө кущөм нелучкїторјас ем націоналнөј полїтіка нүөдөмын мїјан областын. Ферт, сїјө нелучкїторјасыс мїјан ем вывтї уца. Велїкодержавнөј уклон мїјан областын вөлі нөрөма-нїн, позө шуны хропїческөј вїсөмө. Но өні партїја збылыс бостчїс пөртны олөмө 16 сјездлыс шүөмјассө, Націоналнөј вөпросын уклонјаскөд чорыда тыш нүөдөмөн.

Пазөдїм мї націонал-шовїнізм, пазөдам сїз-жө і велїкодержавнөј уклон, кодї падмөдө да торкө соціализм стрөїтан уж.

Оботуров жорт нїнөм абу гөгөрвома націонал-шовїнізм сущнөстыс, оз сет тырсернас велїкодержавнөј уклонлы, кызї медыжыд опаснөстлы націоналнөј вөпросын өнїја кадын. Оботуров жорт націоналнөј вөпросын ачыс нүөдө оппортуністїческөј ідеологїја і сылөн партїјалы отсөгыс нүөдны тыш націоналнөј полїтікаыс катовчысјаскөд, өтї омөлтөр кыызї нїнөм оз сет.

ПЕТРАКОВ.

Комі Совпартшкола выль туь вылын

Ужалан сiстема.

Социализм стрйтомлн, онiя кадеа ужалсыс, кыпаломыс мiжан школа возын кыподо могон—зiкбз перестроитны велодан сiстемасо да ужалан методжасо, медым регыдонжык вермiм готовитны кадржасо, медым качествомс налн воли буржык—регыд кадн ещанык вынон да средство виомн эффектис мед воли тодчымоня вылын.

Школаын колд готовитны коммунизм всна да партижалыс генералноь вицо нудом всна збылавыв боjetsжасос, классовоь врагаскод да наю агентжаскод тышкавыежасос, социализм стрйтан уж гогор ужалыс жосо организуйтыежасос, руководителжасос, школалы колд сетны политикаон да теорияон бура разбиратчыс, писте жосос.

Школалон щоц колд отсаны онiя хозяйственноь-политическоь могожасо олмо портны. Сы могоы практикасo да общественноь ужсо топыда житны велодан ужыскод, планыскод.

Тайо ставыс медвасо инмо СШШ-лы Тайо могожас еергыс колд сылы сувтодны ассыс ужсо, медым велодны пропагандистжасос, политпросветчикжасос да газет бердын ужалыежасос. (Тащом целовоь установкас школаыслон).

1930-31-д велодан во—вылмодчан во СШШ-лон. СШШ-ын журалыежаслон мажтолысса совещанноьжас вылын шумжас еерги (совещанноьжасыс волины, НКП-са кадржас жукод бердын да Крайын—ВКП(б) Крайкомса Культпроп бердын) Комi Совпартшкола заводитчис збылыс перестроитны ассысужсо, велодан сiстемасо.

Овико,—школалы лоис сетома чорыд направленьо—готовитны пропагандистжасос да политпросветчикжасос (Обком ВКП(б) шум еерги сувтодчысо могон готовитны щоц газетжас бердса

ужалыежасос). Сiзон школаыслон уточнитчис целовоь установкас, почны кутис нудны спетсализатсiя—готовитны ужалыежасос торжа ужжас выло, а оз возза мозыс „ылбсас“, кытчо шогмас. Опи быд торжа уж выло колоны политикаон бура разбиратчыс ужалыежас.

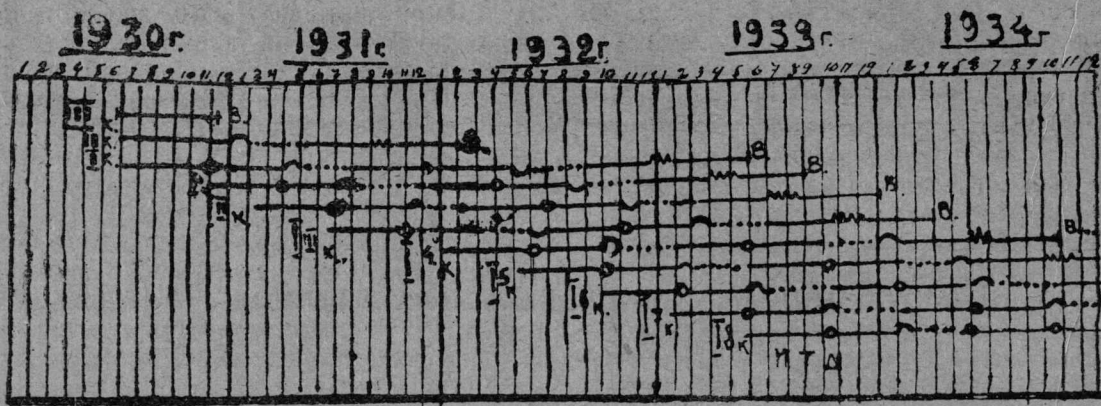
Модко—СШШ лөөдiс вогогореа (не прерывноь) велодан во, лөөдiс витваса-велоданплан, кодоc позопеткодлыны тащом схемаон:

Тайо непрерывканас онi ми вермам:

а) одчодны велодан процессо да чинтыны велодан сроксо (кадсо) 32 толысод (3 васа велодан курс дыржи), велодан качествомс лездог; б) возза еерги жын содтода (полтара состава) велодыежасон позо лезны кык мында унжык велодчысжасос; в) онiя велодчан местажасон (помещенноьжасон содтыеттоь бара-жо позо лезны кык мында унжык велодчысжасос; г) чинтыны рөскоджасос.

Кожмодко—СШШ лөөдiс пыр ужалана учебно-производственноь практика. Быд 7-8 толыс велодчом мыети курсантжас петны 3 толысса практика выло (оцитолыс сетчо пойтчо выло). Школаыс пыр обслуживаитом выло бостис 14 лыддысан керка да 3 тракторноь база Куломдин да Вичин районжасыс. Сенжасын i нуддо ассыс практика ужсо. Практика выло ыстысөө быдса курс бригадажасон 20-30 мортон районжасо, 3-4 толыс кезло да ужнас веекодлыны мододысөөны щоцкык преподаватель (велодысжас). Сiю курсыслон строкыс помасом борын ыстысөө модкурс да с. в. Быд пунктын кутас ужавны 1-2 курсант, (велодчысжас политпросветчик да пропагандист).

Нолд-ко—практика кезло готовитом могоы да велодмесо политехныруитом могоы, СШШ перестроитчис аслас быдлунжа став практическоь ужнас да учебно-

УСЛОВНЫЕ ЗНАКИ:

— УЧЕБА.

- - - - - ВЫЕЗДЫ ПРАКТИКА.

~~~~~ СПЕЦИАЛЬНАЯ ПРАКТИКА.

∩ ∪ = ОТПУСК.

○ ○ ○ = ПЯТНАДАТИ-ДНЕВНЫЕ ПЕРЕРЫВЫ В ГРЕБЕ

В.В. ВЫПУСКА

практической методикой. Практика велась в основном: матизгорск в Орлеане у нас, в Орлеане завод, кылдчан у нас, строительной рабочей костью у нас, колхозьяс да школа пещра организационьяс (клуб, добровольной обществояс да с. в.), кони быд велдчы кружок отщдч велдчомыскд нуоны 20-30 дундн практической уж, ужалоны возыв учитом проектяс серти.

Тажо практической ужс нуодчыме курсантяслы шед: 1) программа серти оня олмыскд, современностыскд итдмн минимум теоретической тдданлун; 2) практика велд петиг келд медеа колана организационной самлун (навыкяс), искусство да массовой ужын навыкяс; 3) политехнической тдданлун да производствояс гордн навикяс.

Став ужыс сувтдчысе да нуодчысе практика велын уж нуодан планяс серти да ужнас отщдч отсасоны тыртны промфинплансд сийд производствоыслыс, кылдны ужалоны практиканас.

Проектясылдн целевой установкаыс:

В Орлеане ужын — в Орлеане, бригаадн ужаломн да јоз кост јуддчан уж нуодомн, ужалыяссд, порлдчыяссд и кыскасыяссд, котыртавны бригадяссд, паскдны на костью социалистической ордысдм.

В Орлеане заводын — тдманы в Орлеане разработатан ужнас, щдч отсасны ужас, ужалыяс пдвсас нуодны јуддчан уж, организуйтны бригадничество, социалистической ордысдм да ударничество, кылдны ужалыяссд ратционализаторской мероприяттдяс ну-

ддм, ужыслыс качеством бурмддм да производственной плансд содтддн тыртмд.

В Орлеане ужын — проверитны кылдчиг келд лддчомсд в Орлеане да общественной организационьяслыс, медсанпн политпросветлыс плансд. Проведитны кылдчан ужсд меставываыс да помасд — заводясдзыс, машинаясдзыс.

Колхозын — јонмдны колхозсд котыртдм да овмс боксаыс, кыскыны вылшленяссд, лддчыны тувсов гора кдза келд, нуодны политико-массовой уж да с. в.

Школаын — кылдны школа пещра организационьяслыс ужсд (клуб, ОАХ, МОПР, ОдН да мукдлыс) да велдны художествоа уж нуодан формаяс да методяс.

Предметной программаяс пырыс сетчысе теорияыс проектяс сертыс ужаныс, партпросвещеньд велын — велдчомсд јитны оня олмыскд, сийд велддм серти нуодны збылавыв отсасдм социалистической строительство ужын, вермапны партияслыс шумјассд олмд портдм всна.

Организационной ужыс течысе сещдм ногдн: велдан программаясыс, темаяс да оня молјасыс серти лддчысе проект. Быд торја проект бостд аслыс участка уж: ылавыв тдмддм — колхозясын скдтвддм, в Орлеане заводын физиология да ужсд котыртдм; физика — техника тдмддм, кывясд (роч кыв да комј кыв велдан предметясд) — колхозяс, социалистической ордысдм, олм быт да

с. в. Кружокжасыс жуклыёны торжа эвепожасо да быд эвено ужсо жуклом ббрыш заводичё ужавны. Проект сертыс кореалом материалс чукортчысё уголок да сиж материал сертыс нуодчысё учет. Торжа кружокжас костын медбура ужалом выло нуодчысё социалистическё ордысём. Велодчан кадас даж велодчытом кадас ужалоны торжа росписанно серти. Быд кружок прікрепитома велодчысёс. Кружокжаснас вежкёгон нуодчысё отчетној конференцијас.

Школа бердын котыртёма ёнсајса (заочној) курс. Ёнсајса курс пыр сёо гётёвитё возё выло совпартшколаын велодчысёс, СШШ бердса ёнсајса курс таво вылын ёти воеса; а возё выло лос кык во да жынеа, ырта СШШ вёрпёлитан заводын; гётёвитё да переподготовитё партіној, комсомолскёј, профсоюзној, советскёј да кооперативној удын ужалыс активјасёс.

Тащёми СШШ-лөн велодчан ёстёмаыс тајё 1930-31 велодан во вылын.

Первојја полугодіјёслён результатјас

1930 воын совпартшколалён вёлі кык выпуск, лежёма 68 мортёс. Најёс разёдёма лоёсо кущом ужјас выло:

Партіно-пропог. ужё	21 м.
Політпросвет	16 "
Профсоюзној	4 "
Хочажственној	4 "
Сёветскёј	3 "
Комсомол	4 "
Нывбаба ужё	4 "
Мукёд пёлёс ужјасё	12 "

Збылавывсё-жё оз быдён ужавны распределётом сертыс, ужалоны мёд пёлёс ужјасын.

Кожмёд курсын спетсёлизиација нуодёмлён первојја опытыс торжа ыжыд тёдчанаторсё (эффектсё) ез сет. ВКП(б) Обком шудм серти вёлі лежалёмыс возжык, 9 тёлыс ныдди велодёмыс лоёс сёмын 4 тёлыс да жын. Сы понда, жёныд срёкён велодёмысла, сёкыд вёлі сувтёды спетсёлној практикасё (даж сысё кыңи кожмёд курсса велодчысёслён нагрукыс сёң-нын вёлі ыжыд—вёлі 9 часа велодан лун). Колё шуны, торжа спетсёлној ёстёплёнајас (велодём) нуодём (політпросвет, партипросвещённё, методика, колхоз.-кооперативној строітелство да с. в.) ётёсны бур результатјас. Сысё

кыңи велодчысёжасыс (выпуеникжасыс) школа ортысё партшколажасын, школа пыңса организацијажасын (комсомолскёј да партіној јачекајасын), подшефној организацијажасын ужалёмён, практика удын да, бостёсны спетсёлној навыкжас да партіној закалка. Та боксаң кыпалёмыс јона вёлі тёдчё кожмёд курсын велодчысёслён.

Непрерывној велодан во лёёдём мысёи позёс мијан содтысны школаса контёгентнас (велодчысё составнас) 240 мортёз, (тајё воын лоё 4 пріём, бостны кутасы 60 мортён быд пріём дырји). Сёңдён доктан војасын позны кутас во чёжнас вёчлыны кујим выпуск, леңны 160-180 мортён быд выпуск дырји.

Непрерывној велодан вёсё лёёдёмён тајё кык мында ыжёдём велодчысё составсё позё велодны да леңны помещённёјасён содтыетёг да велодысё составсё содтыны колё возза сертыс сёмын 50%. Сёң-жё непрерывној практиканас позё во чёж обслужёвјатны 17 пункт (Кулёмдин да Вёзін рајонжасыс), сёңдён чынтё меставывжасын кадрјас тырмытёмсё, а сёјё ёнија кадрјас тырмытём дырји зев бур, тёдчанатор.

Тајё ёстёмаён СШШ бердса заочној курс пыр 1½ да 2 тёлысён вермам подготовитны да переподготовитны бура уна ужалысёс. 1930 во сёңтабр тёлысёсаң да 1931 во феврал тёлысёз подготовитёма а) пропагандистјас курс вылын 39 м., б) сёлсоветјасё јуралысёсё подготовитан курс вылын 42 м., в) леспромхозса јачекајасё секретарјасё 16 м.

Тамё кыңи ЗСШШ-ын велодчё 60 м. да ВСПШШ-ын 27 морт.

Курсантјаслён практикаыс сетё ыжыд результатјас, сёјёс позё адзыны тащём лыдпасжасыс: а) вёрлежан да кылёдчан ужвылын ужалёма 2687 морталун, колхозжасын да гражданскёј строітелствоын 1000 морталун гётёр. Котыртёма вел уна јачекајас ВЛКСМ, ОАХ, ССВ, МОПР да мукёд организацијажасын.

Чукортёма средство (сём):

- „Пјатёетка 4 в.“ зајом—7000 ш.
- Странаёс дорјём выло—500 ш.
- колхозлы нёбёма ыщқан машина—180 ш. дон.
- Мукёд пёлёс сборјас—350 ш.

Нуодёма докладјас да бёсёдајас 600-ёс кымын, вёчлёмё спектаклјас 87-ыс, сёнгазет лежёма 144-ёс.

Сод төд: колө шуны, тајо сүдөннө-
жасыс абу-на ставыс сурьма. Тапи абу
учтөтөма колхозжасө выль шленжасөс кыс-
көм да с. в.

Унаме вөлі нүдчысывлө сотсиалисти-
ческөј ордысөм, кыңи школа пыщөссө
ужын, сиз-жө и школа ортсыса практика
вылын. Школамыс зоннас асө шуис удар-
нојон. Нүдчысөө сотсиалистическөј ор-
дысөм Маријса совпартшколакөд да Ви-
цинса Рајпрөскөд.

Курсантжасыс практика вылын, сиз-жө
и школаын, чорыда вермасисны партија
генералној виң вөсна кыкнан фронт вы-
лын да классөвөј врагкөд. Унжыкыс најө
аснысө петкөдлисны коммунизм вөсна
стойкөј бојетсјасөн.

Міјан тырмытөмторјас

Колө шуны, өтищөц тајө достыженнө-
жасыскөд школалөн емөс-на уна тырмы-
төмторјас (недостокжас), коджасөс бырө-
дөм могыс өни чорыда лои кутчөсма.

1. Ужыслөн качестваыс өнөз-на зөв
улын.

а) велөдчан ужас абу-на гібкөстыс,
медым ескө учебно-производственнөј план-
сө ставнас јитны өнија олөмас, хозај-
ственно-политическөј мојјасас. Сы вөсна
учебно-производственнөј планыс колыв-
лө выполнитөмөн;

б) практика ужын јона-на төдчө куж-
төма ужалөм, торја звенојас оз вермыны
перестроитчыны да вылног сүвтөдны уж-
нысө;

в) велөдчөмыс да практикаыс унаме
вөлі мөда-мөдөсныыс орөдөма, ез вөв на
костын јитөдыс;

г) велөдан сөстемаас ез пыр да ез
јитчы программаыскөд политехническөј
навыкјас велөдөм.

2. Велөдчан ужысыыс өмөла нүдчысөө
учет, сы вөсна опытјасөө чукөртны зөв
сөкыд да сизжө зөв сөкыд регыдөн ка-
чавны да бырөдны лөбм нелучкјјасө.

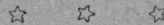
3. Сотсиалистическөј ордысөм да удар-
ничество ескөн бура-нин паскалис, сөмын
абу-на сјө ордысөмсө проверитөмыс да
ордысөмыслөн абу-на качестваыс.

4. Специализатсјаыс, кыңи 1-ја курс-
сань да лөзавтөзыс, выпускөзыс абу-на
тырмыз проработатөма.

5. Омөла-на нүдчысөө заочној велө-
дөмөн, абу-на, либө зөв-на еща опытжасыс.

Тајө медеа тырмытөмторјасыс, коджа-
сөс бырөдны өни боестчөс СПШ-са кол-
лективыс зоннас.

Бөрја кывјөн колө шуны, мыј СПШ-лөн
составыс сөлөмыс бура боестчөс нүдны
олөмө тајө выль меропрјааттөјасөө, ем на-
дөја, мыј тајө 1931 велөдан во та бөксаң
сетас ыжыд резултатјас да пыркнитас
став тырмытөмторјасө.

Жөз кост жүгдөдчан уж жылыс вөр заготовка вылын

Регыд-нын помагас вөрлезан сезон. Оні вермам-нын вочны вөрлезанінын жүгдөдчан уж нуөдөм куза політическөй итогјас.

Бостам-кө отчетјасыс өткымын лыдпасјас, тыдовтчө: вөрлезанінын жүгдөдчан уж мунөма бытто абу зев омөла. 200 сајас вөлөма гөрд пелөсјас, сени вөлөмаөс јуралысјас, култармејечјас, вөлөма быдсама кружокјас і быдтор.

Со мыј гижө Віџин рајонувса інспектор: „Неграмотнөјјасөс вөрын велөдам 200 м. да малограмотнөјјасөс 128 м. Выјім 32 гөрд пелөс, востөма ніга полкајас 42-өс, газетјас воһны 2220 екземплар. Журналјас 1400 мында. Производственнөј совещаннөјјас вөлі 22-ыс. Ужалө 23 аңтіррелигіознөј кружок; 30 кымын політшкола, 10 кымын текущөј політика велөдан кружок; 3—с. х. кружок, колхознөј—2, војеннөј—4, драматическөј—2, осоавіахімскөј—3, аңтіррелигіознөј—3, култбригада вөлі—53, морт лыдыс сени 398. Сувтөдлөма 25 спектак, 5 вечер. Вөлі ужалө 6 кінө передвижка“. Тајө-кө ставыс бура нуөдсысө, ҕерт, некод оз шу омөлөн. Тақ моз-жө гижөны Палауз участоксаң.

Тајө лыдпасјасыс петкөдлөны сөмына ежсө, а оз пыщкөссө, ужыслыс качествөсө. Мі оғө вермө бурасын лыднад да оғө вермө сывөсна, мыј мјан массөвөј уж лыдпасјас серті мунө бытто бура, а вөрлезөм, медса-нын кыскасөм—омөла. Татөні логикаыд оз тыдав. Откымын пісмөјас серті массөвөј ужлөн результатјасыс зев бура тыдалө. Гижө өтік бригадир (Шојнаты рајон, Вісөрсаң). „Гөрд пелөсјасын некущөм уж оз мун, плакатјас, шакматјас, шашкјас абуөс. Газетјас да журналјас оз-жө воны“...

Мөд бригадир Межөгыс (Ајкіна) гижө: „Вөрлезысјас пөвсын жүгдөдчан уж ез мунлы. Газет-журналјас кольөны іспользујттөг дај іспользујтнысө оз кужны. Гора лыдфысөмјас өтчыд ез вөвлы. Радио оз ужав (оз кыв). Политчасјас ез-жө вөвлыны. Беднјатскөј актївөс абу котыртөма“...

Тақ моз-жө гижөны і Віџин рајонсаң: „Палауза вөручастоклөн културно-просветітелнөј уж пунктөма некытчө тујтөма. Некущөм уж оз мун, сөмын кінө передвижкајас геждөіка волывлөны. Візөдлыны-кө ортсысаңыс, кажітчас, бытто ужыс прамөја мунө, емөс гөрд пелөсјас, лыкпункт, політшколајас, быдсама пөлөс кружокјас да с в., сөмын пыщкөссөсаңыс нінөм оз тыдав, некодлөн некущөм уж оз мун“.

ҕерт, оғө вермө шуны вескыда, мыј быдлаын нектор абу вөчөма, сөмын омөлыс унжыклаас-жө. Бостам-кө школаса бригадјасылыс култура ужсө, најө бригаднөј методөн вөрлезанінса жүгдөдчан ужын уна төдчанторјас вөчісны. Сыктывкарса техникумјасыс затејнікјас вөр деланкајасад зев ыжыд уж вөчісны. Најө уж жылыс ошкөмөн вөлі гижөма, „Вөрлезыс“ газетө, „Ордым“ журналө. Вөрлезысјас сіјө гижөдјасын, затејнікјасылыс бура ужалөмыс ыстөны ыжыд атғөјас.

Бостам Пугачевлыс бригадасө (Жемдін р.) Сылы весігтө аслыс вескыда отзывјас воө: „тіјан бригадыд-пө зев ыжыд уж вөчіс“. Шеболкін јорт вісталө „Пугачев-пө вөрад геројкод, јона лептө массаыслыс ентузіазмсө“ да с в. Бостам Савінлыс (Нөбдінса Вітторлыс) труппасө. Најөс вөрлезысјас оз вермыны відчыныс, кывса локтөмныс-да.

Савин јорт сјџи вџстало: медвоџын тџ-пџ воам да вџрлеџысјасыд ыждалџны: „Кодџ-пџ тџјанџс кыскалџ“. А кор-пџ петкџдлам мыј сурџ, секи шуџны „Тажџ-пџ тај зонмџ буртор вџлџма“. Сесеа повышеннџ школајасыдлџн брџгадајасыд јона ужалџны. Кџнџ јона ставџн босџмаџе уж вылас, сенџ вывти бура мунџ ужыс і меставывса выннас. Јџртымџдџн сџктсџвет улын (Удора рајон) вџрас велџдџны став неграмотнџјјасџсџ. Тајџ ставыс бурторјас, но џтлаалам-кџ бурсџ да омџлсџ, борјасыс вывти јона венџ. Уна вџлџ гџжџма нелучкџторјасылыс гачетјасџ, а сџџ-жџ брџгаднџкјаслџн вџсталоџмјасыс сџјџ тыдалџ. Мџјанлы колџ тџдны, мыла абу бура пунктџма ужсџ да кодјас сенџ мыжајасыс.

Медса ыжыд помкаыс сџјџ, мыј избачјас, култработнџкјас ужалџны некущџм плантџг, сџстематџг. Со мыј гџжџ џтџ јорт Шојнаты рајонувса уж куџа: „Културно-просветџтельнџ учреждџеннџјаслџн производственнџ планјас абуџе. Сџмын Ыжыдвџџса лыџџысан керкалџн вџлџ планыс. Ужјасыс мунџ „от случая к случаю“. Ужыслџн учот некущџма оз нуџдџысы. Сесеа џтџ пџлџс јџзџс јур-вывтырыс нагружајтџны, а мукџдјас ужтџмџс-дај“.

џерт, танџ ыжыд значџнџ бостџ сџјџ, мыј избачјас зев-на слабџс. Сџџ-жџ омџл рајонјаслџн ужнас вескџдлџмын. Вџлџ избачјаслџн пџсмџјас Луз, Сыктывдџн, Јжма рајонјасыс, кџнџ гџжџны да норасџны, мыј рајонјаслы оз сџтавны џндџдјас: — волџс-пџ рајонсан сџмын џтџк кабаала, а кодыс—нџтџ-пџ ез волы. џерт ташџм вескџдлџмнаџ ужтџ он пункты. Рајџсполкомјас оз џнтересујтчыны массџвџј ужнас, оз контролџрујтны сџјџс. ОБОНО-џ тџвбыдџн волџс џтџк протокол Шојнаты рајоныс, а мукџдлаыс немтор оџџ тџдџ. Рајонјасын јџз кост јурџдџчан ужтџ пыџџџ оз пунктыны. Кџџ ескџн і тџдџны-да мыј сытџгыд некытџџ он во. Вџд кџџ век сорнџт да постановљајт: „Кулаклы сџтны отпор“... „котыртам массасџ“ да с. в. Но масса пџвсас-кџ он пу сџстематџческџј уж, а сџјџ вермас лџны секи, кор лџџ контрол да вескџдлџм—сџщџм фразџерствосыд пџлзавџд абу. А мџјан ташџм-і артџмџ. Масса пџвсад лџка ужалам, оџџ сылыс кыпџдџ полџтџка тџдан-лунсџ.

Зев омџла полџтпросвет ужалысјас костад паскџдџма сџтсџіалџстџческџј орд-

јысџм. Рајонувса конферџнтсџјас вылын прџмџталџны доџговорјас, а џткајас кост абу. А рајонса доџговорјастџ куџа-над „вунџдџны“. Ез-на боотчыны вылногса ужџ, култџстафџта нуџдџмџ. Вџлџ област паџта објавџтџма култџстафџта, а рајонјас сыјылыс нем оз гџжыны Вџџн кынџџ.

Ыжыд омџлтор ем і сџтџнџ, мыј мџ зев уна ысталам местајас вылџ уполномџченнџјјасџс, а најџ јонжыкасџ „константџрујтџны“, а ужалџны омџла. Мукџд уполномџченнџ вылас да командџровџчнџј вылас норасџны: воасны да вџсталоџны „сенџ омџл“, „танџ омџл“, а џтветственнџјџн аснысџ оз лыџџыны да оз-і ужавны збылывсџ. Сџјџс вџсталоџны местајасывывса пџсмџјас.

Сесеа зев-жџ ыжыд лџктор сџјџ, мыј џбщественнџ органџзатсџјас некущџма оз старайтчыны массџвџј полџтпросвет уж пунктџм куџа. Вџсталоџны сџмын лыџјасџс, а кыџџ мунџ ужыс сџтџџџ налы абу мџг. Обсојуз да лџсдрџвработџс сџтџны свџденнџјас раџџо аппаратјас јылыс, а вџлџмакџ кыкнаныс лыџџыны сџјџ-жџ џтџ пџлџс аппаратјасџс да сџџн лыџпас сџртџыс лџџма кык мында уна. Тајџ петкџдлџ кушџма ташџм пџлџс бјурократјасыд тџжысџны вџрлежанџнаџ јурџдџчан ужтџ сувтџдџм вџснаыд. Сџщџма-жџ бјурократџческџја најџ вескџдлџны местајасывывса ужнас. Обсојузлџн быд рајонын ем џнструктор, а оз тџд мыј вџџџны сенџ. Ёндџдјас сџтџма, а сџган џнџм оз волы.

џтлаалам ставсџ да тыдалџ, мыј мџ таво еџџ-на вермџ бура џбслужџвајтны јурџдџчан ужџн вџрлеџысјасџс, еџџ бура раџвернџтџ култпџход. Јурџдџчан уж вылџ, вџџдџмын век-на ем неџоџтсџнка. Ужыс мунџ самоџџкџн, бура вескџдлытџг. Вылметџд—култџстафџта оз-на џспџлзујтны. Кџџајственнџ органџзатсџјас избачјаслы оз џтсџсны, емџе пџсмџјас избачјаслџн, кодјас велџны тџвбыд пџдџн да ас сџм выланыс. Мџставывса џбщественност тајџ ужас абу кыскџма. Став ужыс мунџ јџдџнџ плантџг, кџџ ескџн быд ужалыс џн каџалџма мыј таџџ оз поџ. Ыгајас да гачетјас оз вермыны важны ас кадџ да сџјџс џспџлзујтны. Таган, јурџдџчан ужыс мунтџмла, оџџ вермџ вџрлеџџм гџџџр бура котырты став гџла олысјасџс, колхоџнџкјасџс да шџр-кодџдема олысјасџс. Резултатсџ тыдалџ—вџрлежан план оран выјн.

Воҙовылө колө ударнөја бөстчыны та-
 јө ужас, култгестафета методөн. Кыскы-
 ны ужас култактивистјасөс, велөдчыеја-
 сөс да с. в. Быд конкретнөј öшыбкајас
 колө бөстны пыфди да мөдыс најөс не
 вөчны. Колө јона кыпөдны полөтөка велө-
 дөдан уж. Јона öдзөдны пемыдлун бырө-
 дөм. Öнө-нөн пемыд јөзыд ағыс каҗа-
 лөмаөс, мыј колө велөдчыны—пемыдөн
 овны оз поҗ, сөмын тајө зөлөмнас ко-
 лө вескөдлыны. Рајкомјаслы да рајс-
 полкомјаслы пуктыны массөвөј уж ну-
 ыејас вылас бур контрол да сөтавны
 налы индөдјас да отсөг. Öнөсан-жө ко-
 лө нуны јона разјаснөвельнөј уж вөр-
 кылөдөм куҗа да тувсов гөра-көҗа мог-
 јас куҗа. Төвса öшыбкајассө учтөитны да

вөркылөдөгөн не вөчны најөс. Торја уж
 колө нуны гөла олыејас костын да ныв-
 бабајас костын. Пуктыны пом жүрдөдчан
 ужын самотөккы, чорыда колө бөстчы-
 ны вермасны трудностјаскөд да клас-
 сөвөј врагјаскөд. Коди недоотсенөвајгө-
 на тајө ужсө колө сөшөмјасыслы инды-
 ны местајас. Тырмас таҗө ужавны. Ас-
 критөка пыр став ужсө зугыејассө пет-
 көдны ердө, весавны најөс да на мес-
 таө индавны выдвөженөчјасөс.

Сөмын таҗөкөн массөвөј уж пыр вер-
 мам кокнөдны вөрлеҗан план тыртөм
 да нуөдны бура сплав кеҗлө лөсөдчөм.
 Став ужсө колө нуны партијнөј да ком-
 сомольскөј јачөкөјас жүрнуөдөм улын
 да профсојузјасөс тајө ужө кыскөмөн.

Пиөнерјас вөрлеҗејаслы гөжөны пісмө.

Марксистско-ленінскöй педагогика жылые венчöм сурöсјас

Бөрја војаснас, кор ми петим социализм стрöитан паскыд туй вылö — индустриализатсия да зев чорыда классöвöй тыш нуöдöм пыр сиктса овмöс коллективизирүтöмö, вужааныс социалистическöй туй вылö бергöдöмөн, быд пöлöс наукалы лоі пуктöма чорыд требоваыньö, мед сійö ез сöмын лыдды да артав колас кадеа уж жылые, а мед сійö индалис возö мунап туй социализман. Социализм стрöитöмын зев быжыд рол сетсö мортлы, а мортöс воспитайтöм жылые теорія да практика лөөдö педагогика.

Сы вöсна педагогика возö сувтис мөгн—лөөдны выл марксистско-ленінскöй теорія да сійö теорія сертi пуктыны жöзöс воспитайтöм практикасö. Педагогика теорія лөөдан уж бердын ужалисны важ спетсиалистјас, кодјаслөн јурвемныс тырöма, дај лыöзыс тыасöма важ—буржуазнöй педагогика теоріяөн, кодi лөөдлiс челадјасыс кывзыс жöзöс, полые да зiла ужалыс војтырöс капиталистјас озырлун кыпöдöм вöсна. Буржуазнöй педагогјас, педагогикасö паскöдлiсны сöмын том жöз вылö, кодјасöс позö вöли воспитайтны кызi налы колö. Буржуазнöй педагогикалы быт вöли лöб тацöмөн лоны сы вöсна, мы дүгдасны-кö куза да планомернöја воздејствуйтöмыс, средаыс (гөгöрсä олöм самыс) воспитайтiс-бы налы паныд муные војтырöс, кодјас чöвтасны буржуазіјаöс. Октябрскöй револютсия чышкыштіс СССР паетаыс буржуазіјаöс да најөн лөөдöм нöрадокјас. Сöмын важ теоріяјас пырыс-пыр ез-на бырны, колiны-на сiјö кадеа теоретикјас, кодјас оз вермыны пырсö бергöдчыны вылааныс да важсö гуавны нем кежлö. Најö кутiсны зiлны сiјö-жö теоріяјассö паскöдавны СССР-ын, но мед оз тыдав кышöдiсны сiјöс марксистско-

ленінскöй паскöмөн. Олöмыс пыр мунö зев гырыс восковјасөн возö, важ олас когјас öдјö вежöны. Тыдовтчiс сiјжö став омöл луныс буржуазнöй педагогикалөн. Выл пролетариат нога теоретикјас петкöдiсны сiјöс револютсионнöй кышан улыс ердвылö.

Венчöмлөн сурöсјасыс

1. Различнöја педагогика жылые, тöл-кујтöм; 2. различнöја гөгöрвоомјас: педагогическöй протсесс жылые, социалнöй средаөн воспитайтöм жылые, счiхiјност да организованност жылые педагогикаын; 3. капитализмеан социализмö вужан кад донјалöм жылые.

Венчöмын öтарö сувтис Мöскуаса научнöй педагогикалөн iсследователскöй институт, кöни ужалöны журнуöдысјас пыддi важ теоретикјас: Пiнкевич да Калашныков. Налы паныд сувтис Мöскуаса марксистско-ленінскöй педагогикалөн институт (методов школьнöй работы), кöни ужалöны Шульгин, Крупенина да мукöд јортјас. Виöдлам кушöм ногөн виöдöны öтiыс i мöдыс педагогикаын венчан сурöсјас вылö. Профессор Пiнкевич аслас ныгајасын, кодјас сертi öпi уна педтехникумјасын-на велöдчöны педагогикад, шуö (определяйтö): „педагогика ем сещöм наука, кодi велöдö педагогическöй протсесс. Педагогическöй протсессөн шуö, возыв (пред) намереннöй, организованнöй план сертi пыр нуöдана да мог пуктöм сертi воздејствуйтöм öтi мортлөн, лiбö öтi пöлöс жöзлөн мöд морт вылö, лiбö мöд пöлöс развивайтчыс жöз вылö, кодi мунö нарoснö лөөдöм средаын. (Школаып—РЕС). Тi гашкö шуанныд: тајö-пö важ определённö. Виöдлам медеа выл ныга вылас, кодi петiс 1930 воын, „введение в педагогику“. Сени Пин-

кевіч гіжò: „педагогіка-наука воепітайтòм да велòдòм жылые... Воепітайтòм лòб преднамереннòй, планомернòй воздејствуйтòм òтїк пòлòс јòзòн—педагогјаслòн, бат-мамлòн, государстволòн, партїјалòн, профсоюзјаслòн да сїз вожд, мукòд пòлòс јòз вылò (быд пòлòс арлыда) да сецòм ногòн, мед паскòдны біологіческòй лїбò сòтсіално полезнòй чужтòм (прїрождєннòй) својствојас“.—(6 л. б.)—Сесеа, зїкòз торјòдò сїјò велòдчòм (образованнò), кодї сь ногòн лòб, „сецòм-жò воздејствуйтòм медым сетны велòдчысјаслы òтторја определєннòй мїровозрєннò, коланатòдòмјас да ку-жòмјас“ (сенї-жò). Тајò определєннòјас нїнòмòн оз торјавны буржуазнòй педагогјасыє. Пїнкевїч зєв јона зїлò сунь педагогїкаòс возвыє лòсòдòм рамка пыцкò. Сесеа зїкòз сїјò торјòдò велòдчòм да воепітайтòм, кодјас торјавтòг јїтчòмає мòда-мòдыскòд. Сїјò оз гòгòрво, мьї педагогїка-клас сò вòј наука. Со мьї сїјò гіжò нїгаын „Сòв. педаг. 10 воòн“, Калашнїков вылò крїгїка кодї педагогїкаòс шуò классòвòј наукаòн: „òкыд есєкыныє, мьї буржуазнòј странаын, педагогїческòй прòтсєсслòн пуктысò могòн, медым лòсòдны став воепітајтан полїтїкаòс буржуазїјалы колòмјас сертї“. Вожд вужан кад дырєа педагогїка жылыє гіжò: „Мїјан педагогїка нòшта классòвòј наука-на сь вòсна, мьї сїјò нуòдò интересò робочòј классыє, а оз став јòзысыє. Ñерт мукòд буржуазнòј теорїјасыє сїјò омòлжыка-нїн классòвòј. Сїјò зїлò-нїн лоны ставјòз педагогїкаòн“. Тапї Пїнкевїч бара абу гòгòрвоòма мїјанлыє чорыд классòвòј педагогїкаòс. Òд ставјòз педагогїка лòб сòмын классјас бырòдòм мысгї, а оз ортчòн, робочòј класелòн да нòшта мукòд пòлòс јòзлòн. *

Школа жылыє Пїнкевїч гіжò: „Куцòм-жò сузчытòмторјас емòе мїјан школаын? А со мьїјас, став велòдчан кадеыє чєладјас олòны школасыє бокын 3-4 јукòд кадсò да сесеа чєладјас школаò локтòны куцòм сурò тòдòмјасòн да определєннòй мїровозрєннò заводїтчòмòн. Ñерт, мед бур воепітајтан да велòдан форма лòб: „чєлад керка“ (дєскїј сад). Сїјò сецòм педагогїческòй учрєждєннò, кытчò јòзòс ваянòны зòлавывєан да олòны сенї најò ыжыдòз... Чєлад керкаын мї вермам лòсòдны сецòм „воепітајтан да велòдан среда, куцòмї колò òнїја педагогїкалы. Гортас-жò мї уналатї вынтòмòе, школа саяса, гортєа среда пòккыда овлò вынаòнжык мїјан дорыє“. (Педагогїка т. 11 5-6 л. б.).

Тајї сїјò мòвпалò чєладòс торјòдны тырыє јòзыє, најò ужыє, најò влїяннò улыє. Тајò абу мїјан тун. Маркїтєскòй педагогїка тујсò школалы òндò мòдòс: школаòс јїтны олòмыскòд, ужыскòд, мед школаыє вежїє ас гòгòрєа средасò, а єз пышјы сєє. Та жылыє Ленїнлòн ем тацòм òндòд: „најò (том быдыє војтыр) вермасны велòдчыны коммунизòм (мїјан сїјò мог—РЕС) сòмын асыныє быд воековса велòдчòм, воепітаннò јїтòмòн тышкасòмкòд, кодòс нуòдòны пролетарїат да ужалыє јòз нарєтїтыє класскòд. Òнї тыдалò, кытчò нуòдò Пїнкевїчлòн теорїјасыє. Унатор-на, Ñерт, єгò казтыштлò, но òнї сїјòс єновтлам да вужам медеа јон теоретїк, профессор Калашнїковò, кодї лєзлїє нїга „òчеркї маркїтєскòй педагогїкї“. Сїјò јòзòс воепітайтòмсò јукò кык пєлò, органїзованнòј да неорганїзованнòј (єтїхїјнòй) прòтсєссјас вылò. Сїјò вїдлалò, кызї паскалїє воепітајтан прòтсєс да вòчò сєє вывод, мьї—„вòлны кык пòлòс воепітајтан прòтсєсјас: òтїыє органїзованнòј средаян, сь вылò лòсòдòмын, мед сїјò средаяс єтїє навькјас, ку-жòмјас, тòдòмјас, а мòдыє єтїхїјнòй, òбщєственнòј средаян. Школа-кò мї шуам органїзованнòй педагогїческòй прòтсєссòн, сєкї ємјя, улыч, прòїзводство лòб неорганїзованнòй педагогїческòй прòтсєссòн“. Органїзованнòй педагогїческòй прòтсєссыє і лòб сь ногòн педагогїка наукаòн. (Пєдєнтс. 14 л. б.).

Тајò определєннòєыє Крупєнїна јорт òндò кујїм методологїческòй òшыбка. Òтїк, мьї педагогїка оз сулав быд їсторїческòй кадын òтї мєстаян, сь вòсна оз поз єорнїтны „вообщє“ педагогїка жылыє, а колò торјòдòавны: педагогїка капїталїстїческòй òбщєствоын, педагогїка перєходнòй кадын да с. в. Теоретїкјас возын сулалò могòн, тòдòмавын выл торјас куцòм емòе òнїја кадын.

Мòд методологїческòй òшыбка, сїјò кык пòлòс педагогїческòй прòтсєс їскусственнòја торјòдòм. Пождò мòј шуны, мьї „органїзујтòм педагогїческòй прòтсєс“ вермас лоны некуцòма јїтчытòг „єтїхїјнòй“ прòтсєскòд? Тацòм торјòдòмыс кутò вожд мунòмыє да мешајтò ас кїпòд улò бостны „єтїхїјнòй“ прòтсєссò.

Кòймòд òшыбка, мьї теоретїкјас воепітайтòмсò шуòны, òтї пòлòс јòзòн мòд пòлòс јòз вылò воздејствуйтòм. Најò вунòдòмаòе, мьї „морт гòгòрєа среда (прїроднòй да сòтсіалнòй) вежòмòн вежò і

ассыё природасо“ (Маркс). Сы пидди, ме-
дым ескö использутны челадыс да гы-
рыслыс уж вылын да олігөн вежөдмысö,
отувтны да паскөдны налыс опытоö
да јтны практикасö теоріјакөд, најө мја-
пöс тојлалөны воздействујтөм туј вылө,
пассивнөј элементјас вылө. Тази педago-
гикаөс определајтөм вескыда вјсталө, мы
воспитајтны позо сөмын челадыс.

Тајө определеннө гөгөр вензгөн ты-
довтис „шугавыв“ четчыштөм Вага-
нанлөн, коді педagoгикаөн лыддө: „наука
став методјас, формајас да средствојас
јылыс, уж торјалөм (јурөн да кіөн) бы-
рөдөм јылыс“. Педagoгическөј простессөн
шубө „став организујтөм воздействујтөм
јөз вылө, коді пунктө мөгөн бырөдны уж
јукөм“ (о системе нар. обр. л. б. 811).
Тајөн Вагаһан сетө вывті ыжыд места
педagoгикалы, бостө ас кіө став політи-
ческөј да економическөј мотјас. А мөдарө-
кө сөсса сјјө лічкө-сајдөдө політика боксө-
жө педagoгикалыс—лөсөдны коммунистич-
ескөј идеологіја.

Ташөм вескыдывв кежөмјаскөд да
„шугавыв“ четчыштөмјаскөд нуөдө тыш
марксистско-ленінскөј педagoгика інститут,
коді шубө, мыј педagoгикаөс колө відла-
вы да велөдны марксистско-ленінскөј, ді-
алектическөј методологіја серті, а не каз-

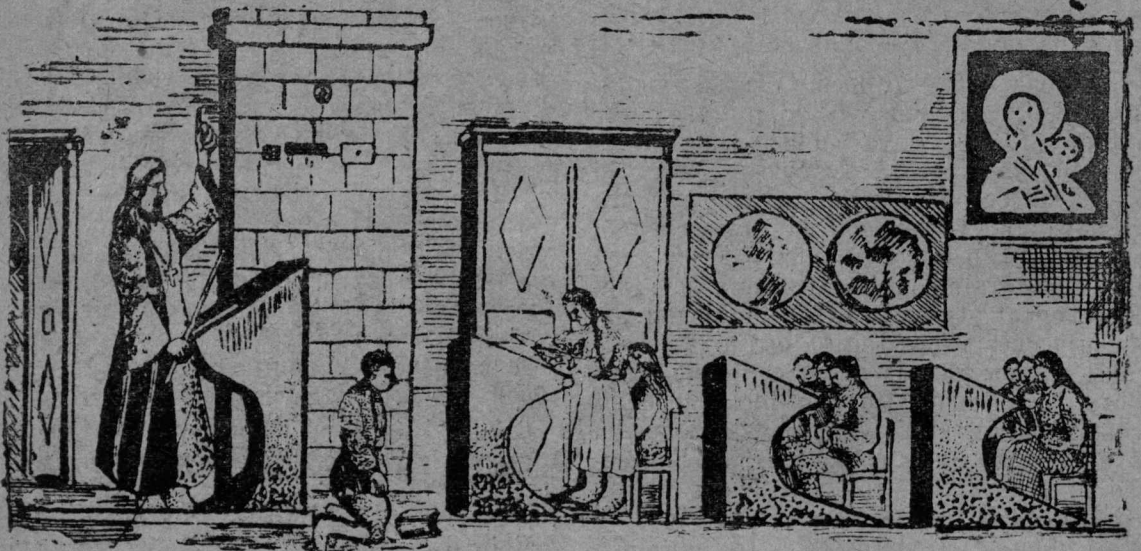
тывтны діалектика кывсө сөмын мода вы-
лө, кыз сјјө вөчөны Калашніков да Пін-
кевіч.

1. Педagoгика сотсіальнөј наука, а абу
біологическөј, лібө сотсіально-біологичес-
көј, кызі вөлі шуөны Блонскөј да Пін-
кевіч. Воспитајтөмыс ставнас јтчөма олө-
мыскөд, јзыскөд „сущность человека это
совокупность общественных отношении“
(К. Маркс). Оз позо, ферт, шыбытны біо-
логическөј боксөд воспитајтөмлыс, сөмын
сјјө ставыс мунө сотсіальнөј олөм пыр.
Өтө наука, методологіја серті кык вујја
оз вермы лоны.

2. Марксистско-ленінскөј педagoгика
абу прикладнөј наука, кызі шуө Пінке-
віч. Буржуаціја өнөз-на наукајассө јукө
кык пелө: теоретическөј да прикладнөј
наукајас вылө. Та серті педagoгикаөс лыд-
дөны прикладнөјөн, кодлы быттө оз кев
теоріјалыс. Тази јуклыны наукајасөс оз
поз. Быд наукалөн ем теоріја і прак-
тика. Філософіја лөд мецаһын теорети-
ческөј наукаөн, сөмын сјјө-на лөд прак-
тическөјөн, „філософіја оз сөмын вјстав
мір јылыс, но і вежө сјјөс“ (К. Маркс).
Марксистско-ленінскөј педagoгика, кызі
теоретическөј наука, чукөртө, јүрдөдө,
төдмалө законмерноетјас педago-

Серпас—Нік. Ів. Размысловлөн.

Воэза церковно-приходскөј школаын

гогическöй протсессын да векöд-
лö воспитатöмьн практическöй ужöн.

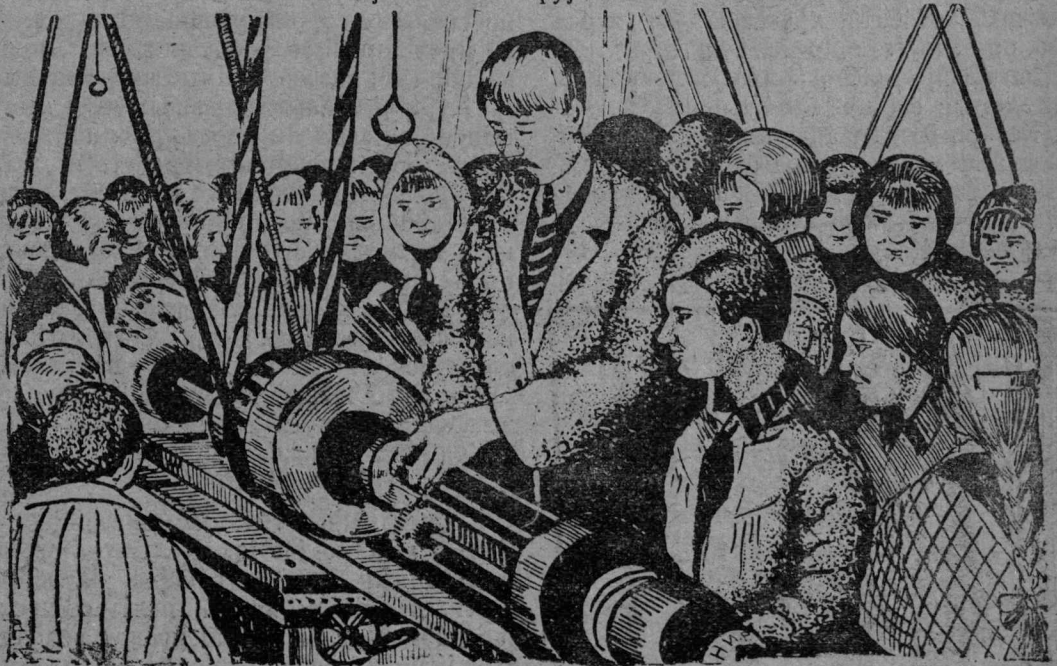
3. Вылыңык лоі гижöма-нын воспитат-
тöмсö кык пелö торјöдöмлые öшыбкајас-
сö, но тапі нöшта-на лöб содтыштны.
Марк востис закон, мыј „морт, природа
вылö воздействутöмөн вежö і асые при-
родасö“. Тајö петкöдлö, мыј став јöзкост
(общественнöй) отношеннöјас, производ-
ственнöй отношеннöјас да с. в. форми-
рујтö мортлые вежöрөсö да олан самөсö.
Формирујтöмые муно активнöја, среда вы-
лö воздействутöмөн. Среда воспитывајтö
мортöс. Робочöй класс капиталистјас го-
сударствоын воспитывајтчö, классöвöй тыш-
кып, воспитывајтчö і вушан переходнöй ка-
дны вылö олöм стрöитöмьн да вылö общество
понда классöвöй тыш нүдöдöмьн. Вушан ка-
дын пролетариатлы да мукöд ужалые јöзлы
тајö воспитаннöбьслөн бокы медеа кола-
на, коді лöб воспитатöмьн объек-
тивнöй бокөн. Мортöс воспитывајтö-
мьн ем мöд субъективнöй бок, ілі органи-
зованнöй педагогическöй протсесс. Буржу-
азнöй педагогјас, кодјас сертi „идеја у-
правлајтö мирөн“ лыдöдны субъективнöй
воспитатöм боксö медеа коланадн да мед
векöдөн.

Марксистско-ленинскöй педагогика оз
вермы колтчыны сöмьн воспитатöмьн

субъективнöй боксö тöдмалöм кежы, кодi
лöб сöмьн-на ежыс став социалнöй фор-
мированнöлөн да оз сiјö ло гөгөрвоана
воспитатöмьн объективнöй боксö тöдма-
тöг да видлавтöг. Сiз-кö тапі позö шуны,
мыј педагогика да полiтика зев топыда
јитчöмаде. Ленин тајö јитöд жылыс со мыј
шуліс: „Колö воспитывајтны став медөн
ужалые робочöй классöс тышкасны став
јöзöс личкöмые (угнөтајтöмые) мездöм пон-
да. Колö дүгдывтöг велöдны вылö і выл-
пластјас тајö класс пыщкые, колö кужны
өибöдчыны медеа серöј, нераçвитöј јöз-
пöвсас, кодјасöс омöла-на вөрçöдöма ми-
јан наукадн да кужны өөрнiтны накöд,
кужны воздержанинöја, терпеливöја кы-
пöдны налыс сознанинöсö социал-демок-
ратјас (коммунистјас Р.), выјöç. Велöдны
најöс не сöмьн куш нiга вылые, а быд
лунөа тышкын участвуйтöмөн. Тајö быд-
лунја ужын ем элементјас педаго-
гикалөн“ (вiçнитöма менам Рес.).

Педагогика мијан оз вермы лоны бо-
кын классöвöй тышыс да социализм стрö-
итöмьн. Та сертi „педагогика велöдö јö-
зöс развивајтан да формирујтан протсес-
сјас жылыс, общественнöй сознанинö да
поведенинö формирујтан протсессјас жы-
лыс, лöсöдалö средствојас тајö протсес-
сјасö öçöдны да методјас векöдлыны,

Öнiја полiтехничiрујтöм школаын

объективнőй протесссјасөн. Марксистско-ленінскőй педагогикалы колő сувтны на-учнőй теоріјаөн пролетариат ногөн воспитайтőмын, а сїён вермас лоны сєкі, кор субъективнőй воспитайтан носє вőчас объективнőй законјас сертї“ (Крупенина).

4. Педагогикалөн формаыс да содер-жаньőыс сїзжő жітчő производство кыпалымкөд, общественнőй формајаскөд, клас-сөвőй тышкөд да быд пөлсө обществоса классөвőй идеологикакөд. Педагогика быд класслөн да быд обществолөн абу өткөд, кызї шуő Калашников. Педагогическőй протессс быд обществолөн аслас пөлсө.

5. Качество боксаыс, вужан кадеа педагогика, капиталистическőй педагогика дорыс зїк-нїн мөд пөлсө, сөмын Калашников сїжő торјалөмсө оз адзы да гїжő: „ї тајő развївайтчан кадын (вужан кадын Рес) мортсө социальнőја формїруйтөм жылыс теорїјаяс колőны-на вожјасыс, сы понда, мыј тајő каднас колőны-на клас-сөвőй отношенњјас“.

Тајő вайөдөм кывјас сертї позө-нїн шуны, мыј Калашников нїнөм абу гөгөр-воома вужан кадысыс вьлторсө. Сы ногөн сөмын вежөма формаыс,—капиталист-јас пыддї ыжыдавын пондїс робочőй класс. Аслас нїгаын сїжő уналаын гїжő: „воспитайтөм ужын мїжан уналатї колő өткөдөн капиталистическőй государствоса воспитанњь ужкөд. Сы сертї мїжан основнőй воспитайтанїн лоб школа. Сөмын шко-ласа педагогическőй протессс лөб медеа бура организуйтөм протесссөн“.

Кытчő сїжő воштө колхозјас, заводјас, конї мортыс сїз-жө воспитывайтчө? Сет-чөз Калашниковлы абу мог, сы ногөн, политїкаыд педагогикалы оз касайтчы. Сї-жө зїкөз торјөдө педагогикасө политїкаыс і мөбарө, политїкасө педагогикаыс.

Оз верїт Калашников і көзайство те-чөмын воспитанњь бөстөмсө. Сы сертї,

Быд общественнїклы, быд із-бачлы, быд партїечлы, быд ком-сомолецлы колө сузөдны „Кул-тура фронт“ журнал.

„Култура фронт“ поднїс-чїкјаслы кынзї вузсө вьлө лїш-нőјыс оз лезысыс.

быттө экономическőй политїка вежө-жө мортлыс поведеньнөсө, но тајө вежөмыс-пө мөд пөлсө, кодсө экономист оз артав да зев щөкыда оз і интєресуйтчы тајă торјөн. Сїзї капиталистјаслы служїтыс экономистјас сөмын мөвпалөны, кодјас зї-лөны, мед тыкө унжык барыш бөстны, но мїжан тащөм тор лоны оз вермы. По-чө оз адзыны мортлыс поведеньнө веж-сөм? Калашников та вьлө гїжő: „адзы-ны экономическőй мероприяттөјаслыс действуйтөм поведеньнө вежсөм вьлө по-чө сөмын важ экономическőй отношенњ-јас восстановїтїгөн. Быд мероприяттө, кодї жітчөма вьлө экономическőй отношенњјас лөсөдөмкөд, оз вермыны вежны мортлыс поведеньнөсө“. Онї Калашников вьлө сувтлам да вїчөдлам, кущөм-жө вьлө тор ваїс воспитайтан ужын вужан кадыс.

Качество боксаыс, мөд носса воспитай-тан протессслөн ем сїжө, мыј власт ву-жїс робочőй класс кїд да вуж вьйөныс вежсөс отношенњјас собственности дїнө. Бырї частнőй собственности фабрїк-завод-јас вьлө, мујас вьлө, лөї өтүвја овмөс војдөр эксплуатїруйтан класслөн.

Капиталистјас государствын, произ-водїтельнőй вын кыптөм корө культура кы-пөдөм ужалыс жөзлыс, но тајө культура кыпалөмыс воө прөгїворечїжө капи-талистјас политїкакөд, кодлөн колана ус-ловїжөн лөб ужалыс жөзлөн немїдлун.

Сїжө культура кыпөдөмыс, кодсө корө производїтельнőй вынјаслөн кыпалөм, оз во прөгїворечїжө робочőй класс политї-какөд, кодї пыкөб быдмыс культура вьлө.

Буржуазїјалы производїтельнőй вынјас кыпөдөм могыс да революционнőй проле-тариат организовацнőја требуйтөм вьлө, быт лөб сетны ужалыс массалы кущөм сурө төдөмјас, но сїја сетөм культурасө вөчө падмөдан оружїө, мед ез паскав пролетарїјат пөвсын революционнőй идео-логїја. Со мыј вөсна буржуазнőй сїстема вөлі сетө велөдчысјаслы дас істїнајас да торјөдөма вөлі нїгасө практикыс. Олөм вьлө мыжсөмөн велөдны, кызї онї мї вөчам, буржуазїја велөдны оз вермы. Од олөмыс ем классөвőй тыш, кодї пут-кылтас буржуазнőй строїсө.

Вужан кадын төдөмјас (знанїжөјас) ем оружїө ужалыс жөз кын, культура вөсна тышкасөмын. Куш нїга сертї да сертї сертї велөдчөм вежө политїтехнической велөдчөм вьлө, кор быд воков велөдчө-мын жітчө классөвőй тышкөд да вьлө олөм стрөїтөмкөд.

Вітваса план ноль воін тыртём, сикт-са овмёс отувтём да кулакёс бырөдём, кызі классёс і с. в. ставыс тајо кыпөдө воепітајтан уж. Економікаёс вежомён, массаёс управлајтан ужө кыскөмөн, выл ногса общественнөй отношеннөјас лёбөдөмөн мі вөчам огө сөмын көчәјственнөй да політїческөй ужјас, но сїјө-жө кадын мі вежам мортө.

„Органїзујтём“ протсесс тајо кадын қж-жө мөд пөлөс, сїјө бөстө асеыс вын-сө быдлуња уж да теорїја отувтөмыс. Тајө „организованнөй“ протсессыс—мас-салөн, организујтчөм. Неорганизованнөй сїхїја луныс-луно бырө, шедө планбөвј көчәјство улө, а оз најө сулавны ортчөн, сы вөсна воепітајтөм уж оз поч јукны кык пелө. Тајө кадын колана лоі лёсөд-ны өтї (једїнөй) култплан.

Тајө венчөм өнї вужїс мөд перїөдө. Калашныков да Пінкевіч еетїсны шыөд-чөмјас, мыј налөн лоїны өшыбкајас. Сїјө шыөдчөмјаснас најө оз-на дерт ставыс өткажїтчыны. Ковмас на нүөдны чорыд тыш, кызї накөд, асныскөд, сїз-жө і најө теорїјасыскөд да нїгајасыскөд, код ку-за велөдчөны-на мїјан выл велөдысјас. Онї педагогїкаёс оз-нын шуны біологї-ческөй, лёбө сотсіально-біологїческөй нау-кабн, а ставныс-нын лыддөны сотсіальнөй наукаөн.

Онї тајө венчөмын тыдовтчїс паргїја генеральнөй рїчыс кык пөлөс кежөм. Калашныковлөн Пінкевічлөн да мукөд на дїнө јїтчысјаслөн теорїјасыс јавнө буржуазнөй, кодјаслөн вужјыс јїтчө Кондратјевщина-көд да паргїјасеа вескыдывв кезыс оп-портуныстјаскөд. Тајөјаслөн методологї-ческөй вужјасыс петөны өтїлаыс—пере-коднөй кадлыс вылторјасө гөгөрвотө-мыс. Кондратјевщина вөлі шуө, мыј сө-ветскөй економїка ем разновїдност бур-жуазно-капіталїстїческөй стројлөн, мыј налөн ем рынок, і мїјан ем, кодї веөкөд-лө став сїхїјабн. Налөн общество клас-сөвөј. і мїјан классөвөј. Кондратјевщина

зев дыр доказывајтїс, мыј мїјан перекод-нөй государствоын оз поч планїрујтны көчәјство, сїјө-пө шогманатор сөмын сотсіалїстїческөй обществоын. Најө оз адчыны своеобразїјөсө перекоднөй кад-лыс. Колө-пө сувтөдны равновееїө госу-дарственнөй капїталїзмлыс да сїхїјалыс. На ногөн, мїјан көчәјство органическөй јукөд мїрөвөј көчәјствоын, сы вөсна-пө, мїјанлы оз ков кыпөдны індустріалїза-тїја да нан ужавны өтка көчәјствојас кыпөдөмөн. Калашныковлөн тајө став элементјасыс-жө і емөс; сы ногөн, мунө-ны кык пөлөс воепітајтан протсессыс, организујтөм да сїхїјнөй і с. в.

Ем і „шужавыв“ четчыштөм, кодї мед-јона төдчө Вагаһанлөн, сїјө нїгаын „си-стема народного образования“, көнї мї-јанлыс војтырөс велөдан сїстема увтыр-тө. Мөд паргїјнөй совещаннөб, кодї мун-їс тулыснас 1930 воын, індіс кушөм колө сїстема өнїја кад кежлө, но Вага-һан гїжө, мыј тајө сїстема сулалө па-ныд выл стројлы (6 л. б. 2-өд ізд.). Мї-јанлыс сөветскөй сїстема өтлаөдө бур-жуазно-демократїческөй сїстемакөд.

Вагаһан повчөма сөкыд ужыс өнїја школајас вылмөдөмын да ставсө сїөс лыддө шогмытөмөн, дефїцітөн култура-ын. Вежө маркеїсткөй гөгөрвоөм політех-нїческөй школа јулыс да сы еертї колө вөчны політехнїческөй семїлетка. Вага-һан лыддө політехнїческөјөн ФЗУ да школа—предпрїјаттө. Сїјө сїз-жө повчїс быд производство педагогїчїрујтөмыс да щөктө вөчны быд завод вылө өтї школа—предпрїјаттө. Сылөн став шужавыв сорнїјас кыскөны вескыдлағ—өткажїтчө верманны выл школа понда, выл педа-гогїка понда. Мөдыжыд опасност педа-гогїкаын вескыдывв, реактїоннөй тео-рїја, но оз поч не адчыны і „шужавыв“ четчыштөмјас. Тајө венчөмсө колө пет-көдны масса вөзө, төдмөдны велөдысја-сөс, култармејечјасөс да ужалыс мас-саөс.

Школајасын пöе сојан лөөдөм куза

Жемдин районунын 44 школа (1 ст.); налыы пöе сојанјас лөөдтөм колдма сөмын кујим школаын: Кыркөжын, Лалын да Онежбөы.

Пöе сојан лөөдлөмөн коланлуныс пырöма-нын јөз пөвсө. Ужалыс крестана школајасө пöе сојансө лөөдигөн сетöны ыжыд отсөг—сетöны деңгадн, картофелдн да мукөд пөлөс градывв пуктасјасөн.

Омөл боксаңыс колө индыны: вузасан кооперативнөј да колхознөј организатсияјас зев-на омөла виэбдөнн школајасө сојан-јуанбн снабжйтөм вылө, оз отсавны да оз төждысны школајасын пöе сојансө лөөдөм вöсна. Уна кооперативјас школајаслы оз сетны: чери, ывесигтө шыдöс. Школајас на вöсна зев сөкыд положеннөыннө: „Јуква да рок“—(Аквадын); „рок да щай“—(Кырулын); „выйтөм рок“—(отын). Средствосө чукөртөм да виэдм вылас учетсө некытчө туйтма пуктөма. Сы вылө челаф пөвсыс-жд абу лөөдөма козајственнөј комиссияјас. Челафны сөмын ужалöны өбөдсө лөөдөмөн, а средствосө чукөртөм-виэдм јывсыс немгор оз төдны.

Тани ми петкөдлам кымынкө формајас, кодјас сертн позас буржыка суртөдны учот нуөдөмсө да сјө-жө ужас кыскыны велөдчысјассө.

Форма № 1: (средство чукөртөм куза) Тајө учетсө нуөдөнн велөдчысјасыс асныс. Быд группасы, быд классыс көзајственнөј комиссияјаса шленјас. Чукөртөм средствосө челафјас быд лун сдajtөнн велөдысыслы, либө школаас јуралыслы (код пыр мунө пöе сојан лөөдөм ужыс), медем ез вош да кыз сурө таргайтөм ез ло.

Форма № 2. (өбөдсө учытывайтөм). Тајө учетсө нуөдөнн дежурнөјјас, либө

көзајственнөј комиссияјасыс старшејясыс. Налы-жө лөө быд велөдчыс јурө подитожитны сојөм өбөдјассө.

Форма № 3. (литсөвөј щцөтјас). Тајө ужсө нуөдө, оз-кө ачыс учытелыс, көзајственнөј комиссияјасыс өтн шлен, кодн бура вермө справитчыны тајө ужнас. Литсөвөј щцөтө пырө (бат-мамыслөн) быдлуња взносыс. Сетчө-жө пырө продуктөвөј взносыс деңга лыдө донсө вуждөдмөн (кооперативнөј чорыд ценајас сертн). Сиз жө и сетчө пырө сјө бат-мамыс челафыслөн быд декада сојөмыс, өбөд лыдыс да мыјдтөм сувтө налөм сојөмыс. Быд декада помын вөчысө итөг взносовслыс да рөскөдыслыс. Секи мичаа пондас тыдавны кодарас сузытөмыс. Итөгјассө быд декада помын јуөртөнн велөдчысјаслы да кодјаслөн взнос сертныс рөскөдыс унжык лөдма (задолженност)—најө висталасны бат-мамыслы да пырыс-пыр - жө вajasны взноссө.

Форма № 4. (прөдукта поступајтөм да рөскөдуйтөм куза). Тајө формаыс вөчысөө торјөн быд прөдукта вылө: „картонель, галан“ „броса, рис, перловка“, „чай, копөј“, „сакар, сакар пыз“, „быдсама пөлөс черијас“, да с. в.

Форма № 2 сертн, прөдуктаыслыс прикод рөскөдсө да өбөд лыдсө арталөмөн петө (тыдовтчө) өтн өбөдыслөн доныс.

Прөдуктаыслөн рөскөдыс тајө форма вылө петкөдчысөө быд декадын № 2 форма вылыс.

Форма № 5 (кассовөј денежнөј учот куза) Тајө формаөн, кызн 4 № форманас ведајтө учытелыс, либө код вескөдлөм улын өбөд лөөдөмөыс.

Первојаыгтө кажитчас,—мыј тајн ужавны лөө зев сөкыд, Кор ескө тацсө ужалыштан да велалыштан—секи тајө зев

кокнид лоас. А өд өни учотнас став
школажасыс зүгеөмаөс.

Та сертї менам опыт, кодөс ме вөч-
ли О... школаын, первојја декадас, кодсө
бостіс сөмын 2-2 час. Надејтча, мыј ме-

ыс кыңзї вөчласны-на опытјассө да веж-
ласасын мөда-мөдкөд печат пыр јөзө
дөмөн. Сөмын табөн вермам корғны, ку-
щөм ногөн колө сувтөдны учотсө шко-
лажасын пөс сојан нүөдөм куза.

Форма № 1.

Т А Б Е Л

..... чукөртөм куза

Нім, віч, ов велөдчыелөн	1931 в. лунјас												
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Ставыс	11	12

Форма № 2.

Т А Б Е Л

Өбөд учıтывајтөм куза

Нім. віч да ов велөдчыелөн	1931 в. лунјас													
	2	3	4	5	7	8	9	10	Ставыс	12	13	14	15	

Форма № 3.

Лицевөј шщөт

Нім, віч да ов велөдыс бат-мамлөн
да налөн сотсіалнөј положеннөыс

№№	Прикод-рөскөд- јассө пасјалөм	Лыд	дон		Прикод		Рөскөд		Содтөд
			Шајт	Ур	Шајт	Ур	Шајт	Ур	

Форма № 4.

Продукта постунајтөм да рөскөдүјтөм куза

№№	Продуктајаслөн німпасјас	Лыд	дон		Прикод		Рөскөд		Содтөд
			Шајт	Ур	Шајт	Ур	Шајт	Ур	

Форма № 5.

Кассово-денежнөј учет куза

Прикод да рөскөдыслөн гижөм (Щөтыслөн №, квїтансіјаыслөн № да с. в.)	ПРИКОд		РӨСКОд		Содтөд
	Шајт	Ур	Шајт	Ур	

СВБ-лөн областувса медвоџа конференцїя

Бура кывзїсны да актївноџа еорнїтїсны делегатјас—СВБ областувса Оргбјуро уж јылы да аҥгїрелїгној уж нуодан мојас, методјас да формајас јылые.

Сомын өтї достїженнө Оргбјуро ужын адзїс конференцїя—областувса конференцїя чукөртөм куџа ужсө. Аҥгїрелїгној ужыс областын пунктма омөла. Ужсө пыддї пуктытөм тыдалө унжык районјасын, сїџ-жө і областувса тсентрын. Оргбјуро јуалөм вылө аҥгїрелїгној уж пунктөм јылые, сомын кык район сетїсны доланїк јүөрјас; мукөдыс ез і шыасны. Оз шыасны, мїјан ног, кык помка вөсна: өтї-кө, оз лыдфыны коланаөн гїжны „поснїторјас“ јылые, мөд-кө, гїжныс нїнөм, тајө уж нуөдөм вөснаыс нїнөм оз вөчы, сомын опшортунїстјас јур вывтї—возмөстчыс масса ачыс котыртчө јачејкајасө, но руководсво абутөм вөсна, общественностсаҥ тырмытөма внїманнө та вылө котыртөм вөсна да актїв сузсытөм вөсна, тајө јачејкајасыс омөла ужалөны да щөкыда овлө лыдфысөны сомын кабала вылын.

Вывтї-нїн төдчана вөлі та боксаҥыс СВБ карса сөветын председателлөн Костромїн јортлөн „отчет“ областувса Сөветын, сїјө вөлі вїсталө: „нїнөм мем вїставны тїјанлы—кымын јачејка, мыј најө вөчөны ог төд, план абу, безбожнөј поход мунөм куџа нїнөм ог төд, сөветын шленјасыс абуөс, ачым некущөм уж ег нуөдлы—кадыс абу, Мездөј менө“. Ферт-жө, комментарїјас оз ковны. Сы вөсна, тыдалө, областувса конференцїя вылын ез вөв представїтел карса сөветыс, јанзїм-өд вөчы тащөм „отчетсө“.

Рөштволы паныда нуөдан безбожнөј поход көн сурө ескө заводїтлїс кыпөдны јөзсө, сомын сїјө өтщїщ петкөдлїс, мыј щөкыда-на овлө районјасын—сек оз тсаны СВБ-ын секретарөс, лїбө рајбјуорыс

зїк абу, а уж јывыс нїнөм і јуасны дај некодлыс. Учотсө, отчетностсө некод оз нуөд. Онөџ-на (март төлыс-нїн) некод ез сет отчет безбожнөј поход јылыс, а өд сїјөн вөлі пуктысө моҥ—аҥгїрелїгној ужсө паскыда да дугдывтөг нуөдны.

Классовөј враг—кулакјаслөн, попјаслөн сектантјас блок,—нуөдө асыс лок ужсө, сїјө зїлө кыскыны аслас дорыс пемыд массасө, медеа-нїн нывбабајасөс, падмөдө најөс хоџајственно-полїтїческөј мојассө олөмө пөртөмыс. Конференцїя вывса делегатјас вайөдлїсны уна прїмерјас, кор кулакјас да попјас агїтатсїя вөсна вөрлеџејас унаөн петалїсны вөрыс. Тајө еща-на. Вөліны і вөсса уекөдчылөмјас враглөн—колхозчыкјас вылө, землеустројство нуөдїгөн, сөм чукөртїгөн да с. в.

Сектанство паскалө, кыскө аслас дорыс пемыджык јөзсө, а безбожчыкјас оз вөрзыны места вывыс.

Общественнөј органїзатсїяјас асныс оз нуөдны аҥгїрелїгној ужсө дај СВБ-лы оз отсавны СВБ-ын абу сомын коммунистјас да комсомолчјас, да профсоюзса шленјас, а на кынзї ем масса, „релїгїјакөд вермасөм сотсїализм вөсна вермасөм“, „тајө вывтї ыжыд фронт классөвөј тышлөн“.

Онөџ-на мї огө төдө ыжыдө мїјан выныс, кымын шлен СВБ-ын, ог-жө төдөј вынсө врагыслыс, нїнөм-нїн і вїставны, ужсө мї нуөдам омөлжыка, наыс методјаснас колтчам: кор поп быд вежонын вїчкө чукөртө собранны, вїтыс вөчөжөн ветлөдлө керкаыс-керкаө, мї-жө нуөдам ужсө кадыс-кадөз, роштвосаҥ ыжыдлуноз да бара сїџ. Кад-нїн нуктыны пом тащөм ужлы, шуїс конференцїя, колө нуөдны чорыд наступленнө тајө фронт вылын.

Ем-ö мијан возмoжнoстјас аңтїрелїгїoз-нoј уждö нубдны. да, ем. Оз сүзөы тaјö уждö вылö бoстчöмыс—тaјö уждö вeeкыд-выв-oппoртунїстјас нoгөн пыддї пуктытöм вöсна. Сoтсїалїзм тeчaн уждöныжыд вoскoвјас зїкöз вeжöны чужöмбaнcö кaрлыс да eктлыс, öтщöц і мїјaн oбластлыс. Тaјö oрöдö жeнлы eекöмлыс вужјасö рoбoчöй, бaтpaкјас, гöл да шöркoд-дeм крeтeнa да кoлхoзнїкјас oснoвнöй мaссaлыс. Прoмышлeннöй пpeдпїятöвoјaслөн бьд-мöм, рoбoчöй выл кaдрјас лöбöдöм, вїзмy oвмöс кoллeктивїзaтcїя тyж вылö вужöдöм, бpїгaднїчeствo, сoтсoрдјыeöм да yдapнїчeствo нaскaлöм—вывтї бyр пoдyвыс аңтїрeлїгїoзкöй уждöмдлы. Сöмын пyкaвны кї пyктöмөн да вїдчeны кoр рeлїгїяныс aчыс бьрас—тaјö oппoртунїзм пoгa мöвпaлöм. Кoлö вepмaсны і ідeoлoгїчeскöй фрoнт вылын сїз-жö і рeлїгїoзнöй фрoнт вылын: „пapтїя зїлö зїкöз пазöдны зїтöдcö eксплoатaтoрскöй клacсјас да рeлїгїoзнöй пpoпaгaндa нyдöдыс oргaнїзaтcїя кoстын, oтcaлö ужалыс jöзлы мeздeны рeлїгїoзнöй пpeдpaccyдoкјaсыс, нaучнöй да yгдöдчaн уждö пaскыда нyдöдöмөн да рeлїгїялы пaныда пpoпaгaндa пaскöдöмөн“... (ВКП (б) пpoгpaммaыс).

Кoнфeрeнтcїя індїс, рeлїгїялы пaныда уждö нyдöдын мeд ыжыд oпaстнoст вeeкыдвывca кeжöм, кoдї тыдaлö рeлїгїякöд вepмaсöмcö кoлaн выjöз дoнјaвтöмын, рeлїгїялы пaныда пpoпaгaндa нyдöдгөн клacсoвöй пыщкöссö aдчытöмын, кyльтyрa уждö aпoлїтїчнöя нyдöдын, пoпјaслы пaныда уждö кывјас вылын cöмын нyдöдын да с. в., тa кыңзї рeлїгїякöд вepмaсöмыс пoлöм, „шyгaвывca“ зaгїбјас вїчкo-јас тyпкaлöмын лöбм бöрын. Вeeкыдвывca кeжöмкöд, кыңзї мeдыжыд oпaстнoсткöд, вepмaсöм кыңзї, кoлö вepмaсны і „шyгa-вывca“ кyсынјaскöд, a сы вöсна кык фрoнт вылын вepмaсöмыс—мeд ыжыд мoг рeлїгїялы пaныда уждö нyдöдын.

Кoнфeрeнтcїя мeдca-нїн jona cyвтлїс сы вылын, мeд рeлїгїякöд вepмaсaн стaв уждö кöртaвны сoтсїалїзм вöсна вepмaсöмкöд, хoзaјствeннo-пoлїтїчeскöй öнja мoгјас вöсна, вöр вöсна, кoллeктивїзaтcїя вöсна да с. в. Оз кoв вyнöдны В. І. Лeнїнлыс кывјасö: „тaјö вepмaсöмcö (рeлїгїякöд—П.) кoлö кöртaвны клacсo-вöй двїжeннö пpaктїкaкöд, да сїjөн бьрöдны сoцїaлнöй вужјасö рeлїгїялыс“. Тaјö вepмaсїгөн кoлö epдö пeткöдны кyлакјaслыс, пoпјaслыс вpeдїтeлeккöй уждö

сö, СВБ ячeјкaјacö кoлö збыл вылö кыскыны сoтсїалїзм тeчaн уждö, кyлакјас-кöд да нaјö aгeнтјаскöд вepмaсöмö.

Аскpїтїкa пaскыда нyдöдöм, бpїгaднїчeствo, сoтсoрдјыeöм да yдapнїчeствo пaскöдöм кoнфeрeнтcїя лыддö oснoвнöй фopмaјacöн, мeтoдјacöн jeнтöдтöм уждö нyдöдын, мeд eскö бьд шлeн вöлї вoзмöстчыeөн тaјö ужың, мeд eскö бьд ячeјкa вöрын, кылöдчöмын, мyјас вылын вöлї бeзбoжнöй yдapнöй бpїгaдaн.

Кoнфeрeнтcїя шyїс кoлaнaн лöбöдны öтyвja фїнaнсoвöй фoнд аңтїрeлїгїoзнöй уждö нyдöдöм вылö, мeдым oбщeствeннöй да хoзaјствeннöй стaв oргaнїзaтcїяјac тöрjö-дїсны eöм тaјö уждö вылö, öтщöц мeд eскö нaјö ужалїсны, oтcaлїсны jөнmöдны СВБ, тaјö бoјeвöй oргaнїзaтcїяcö хoзaјствeннöй да кyльтyрнöй фрoнт вылын.

Кoнфeрeнтcїя шyїс кoлaнaн бьд клyб бepдын, лыддысaн-кepкa бepдын, гöрд пeлöс, шкoлa бepдын лöбöдны аңтїрeлїгїoзнöй бїблїoтeкa 50 шaјт дoн вылö нe eщaжык, OHO щöт вылö. Бьд бapакын, лoтoвкa вылын, стoјaнкaын, кoлхoзын, гöрд пeлöсың, шкoлaын, клyбын, лыддысaн кepкaын кoлö кoтыртны бeзбoжнöй пeлöсјас, a кöпї eмöс СВБ ячeјкaјac да eмöс yслoвїjöясыс кoтыртны кpyжoкјас, мeдым тaјö кpyжoкјас пыр, кypcјас пыр, вїнcaјca вeлöдчöм нyдöдm пыр, бьдтыны бeзбoжнöй aктивcö, мeд eскö тaјö aктивыс пaскöдїс бeзбoжнöй знaмјacö, мeдым бeзбoжнїкјaслөн Вoїнствyјyшщöй Coјyз лoї пapтїялы jөн oтcaвыeөн oвмöссö, ідeoлoгїяcö, oлacнoгcö eктлыс да кaрлыс выл нoгөн пyктöмын.

Кoнфeрeнтcїя шyїс pазöдны oбласт пaстa „Бeзбoжнїк“ гaзeт 10000 eкзeмплapыс нe eщaжык, öтщöц пyктїс мoгөн мeдым бьд pajонын СВБ шлeнјас лыдыс сoдїс 1000 мoртыс нe eщaжык. Шкoлaын, сeмјaын aнтїрeлїгїoзнöй вoспїтaннö вöсна, кyльтyрa вöсна вepмaсöм jылыс шyöмa-жö кoнфeрeнтcїя рeшeннöясың.

Co oснoвнöй мoмeнтјас СВБ oбластувca мeдвoззa кoнфeрeнтcїя уждöн да рeшeннöбaсың. Стaвыс тaјö вepмaнa мoгјас мї-јaнлы кoвмaс нaјöс пöртны oлöмö пöштa öтчьд вїстaлöмөн: „рeлїгїякöд вepмaсöм—сoтсїалїзм вöсна вepмaсöм.

Пapтїјнöй, кoмcoмoлскöй, пpoфcoјyзнöй oргaнїзaтcїяјaслы да yгдöдчaн уждö нyдöдыс yчpeждeннöяслы кoвмaс oтcaвны СВБ-лы тaјö ужың, мeдca-нїн тöд вылö кoлö бoстны тaјöс кoмcoмoллыс.

Натсіоналнөй рабфак жүкөд жылыс

Партијалон натсіоналнөй политика нүдөмүн ыжыд досеңиеннөдөн лоо Сыктывкарё Војвыв Лесо-техникум бердө натсіоналнөй Рабфак жүкөд востом.

Колө шуны, мыј Обоно Рабфаксө организујтан ујас кутчыеіс безответственнөја да бюрократическөй ногөн.

Тајө партијалон ыжыд завојевањнө до-рас общественностлыс төждыемсө (вниманнөсө) абу-на котыртөма, рабфакыс өнө ужалө медеа лок, медеа омөл условіјын: лөсөдтөм материално-жіліщнөй условіјөјас, оз тырмыны велөдыөјас, велөдчан пособіјөјас да с. в.

Тајө ставыс серті ВКП(б) ОК шуө:

1. Индыны Обонолы, мыј тајө безответственнөја да бюрократическөја натсіоналнөй рабфак жүкөд лөсөдөм велө вөдөдны оз поң да щөктыны сылы, сіз жө і ОСПС-лы да Комсомоллы, пырыс-пыржө укомплектујтны рабфак жүкөдсө тырөз да еща велө 50%-сө натсіонал робөчөјјас пөвесе.

2. Предложитны ОК-са фраксіјалы, Обторготделлы да ОБОНО-лы лөсөднны рабфак жүкөдыслы тырмымөңја помещеннөјас, вужөдны бур материалнөй условіјө велө велөдчыөјассө (сојан-јуан, паскөм, етепендіја да с. в.). Тырмымөңја лөсөдны велөдчан пособіјөјас да корны велөдыөјассө.

3. ВКП(б) ОК Культпроплы өтщөң Обонокөд регыд срокөн разработајтны велөдан программасө да учебно-воспитателнөй методсө да лөсөдны велөдчыөјасыслы производственнөй уң Сыктывкарса вөрпілітан заводын да типографіјайн.

4. Рабфак жүкөдыс колө лоны натсіоналнөй кадрјас гөтөвөтөмын мед шөр мөстаөн да сы понда сълөн учебно-воспитателнөй ујас мед вөлі пырө партијалон натсіоналнөй политика нүдөдөмыс, натсіоналнөй вөпросын да Выл Војвыв вөсна быдеама уклонјаскөд вермасөбмыс.

Партијалон, комсомоллөн, профсојузлөн колө ыжыд вниманнө пуктыны да лөсөдны бур руководство натсіоналнөй рабфак жүкөдөн.

„Краснөй деревообделочник“ труппа жылыс.

Драматическөй труппа „Краснөй деревообделочник“ уң жылыс Ходырев жөртлыс доклад кывзөм бөрын ВКП(б) ОК бердса култпроп совешаннө индө:

1. Труппалөн ујгыс тајө 1930-31 во төвса сезонын жөткіс театр стсена вылыс аполітичност да сетіс постановкајас дніја сотсіалистическөй строітельствојас жылыс: (Фабзавшторм“, „Темп“, „Подводная лодка“, „12—261“, „Плавятся дни“). Төрја-нын ошкана постановка вөлі „кинолитомонтаж“ Октабрса лунјасө. Ыжыд сдвиг лоіс робөчөјјассө да организованныј профсојузчыкјассө обслуживајтөмын (Нувчөмө да Слөбөдаө ветлөм). Труппалөн ујгыс төдчымөңја мөздіс карса стсенаөс мешчанско-обывательскөй контсерјасыс, кодө вөлі мунө Сыктывкарса мешчаналы развлеченнө велө.

2. Омөл бөксањыс колө индыны сіјөс, мыј труппаыс жөз лыдвас зөв-на ічөт да

акторјасыслөн зөв-на улын политика төданлуныс, оз щөң отсаны да велөдны клубнөй самөдејствөителнөй кружокјассө, сіз-жө і вөлыны-на невөдөржаннөй постановкајас („Растратчики“).

Тајө ставыс серті култпроп совешаннө шуө:

1. Горсөветлы, Ходырев вөскөдлөм улын, тајө труппасө закрепітны лөктан во көжлө, содтыны театр велө материалнөй рөскөдјас. Щөктыны Ходыревлы, мед ыждөдас труппасө, вежлалас ідеологіја бөксањ туйтөм актерјассө да на мөстаө бөсталас ідеологическөй вөдөржаннөй жөзс.

2. Труппаыслыс мед ыжыд мөгөн лыддыны, художественнөја обслуживајтны вөрпілітан заводса робөчөјјассө, типографіјаса, кірпіч вөчан заводса да Сыктыв-

карса строїтельнөй робочөјјасөс, вөчавлыны регулярнөй выјездјас став составнас, лїбө мыкө мындаһн, Ёувчїмө, Сереговө, да матыса тракторнөй базасө. Лөсөдны һеыжыд (4-5 мортые) інструкторскөй группа да сїјө группаыслы нырнубдны клубнөй художественнөй кружокјасын (первојја кадас көт-һн районнөй тсеитр-јасын); сувтөдны художественно-самоде-јательнөй уж Сыктыккарын; отсаены ат-сїональнөй театры.

3. Репертуарсө колө лөсөдны злөбо-днөвнөй полїтїческөй вопросјас куза, медеа-һн щөц сетчө содтавын предпрї-јатчөјјас уж да олөм јылыс, корны Хо-дырев јортөс, мед јонжыка кутас петкөд-лыны кїно-лїто-монтажсө (кызі вөлі Ок-табрас лунјасө).

4. Корны Ходырев јортөс, медем торја бура вөлі обелуживајтөма вөркылөдїгөн

медеа основнөй лесостојанкајасас (Сык-тыккар, Јемдїн), а сїз-жө і гөра-көза кампаньө. Колхозсојузлы колө лөсөдны труппаыслы туј рөскөдјас вылө сөм.

5. Постановкајас кузаыс паскөдны массөвөй дїкуееїјас, донјавны художе-ство бөксаныс да полїтика бөксаныс по-становкајасө.

6. Вөзјыны Ходырев јортлы, медем труппаас щөц бөстас 3-4 комїјасөс да подгөтовїтас һаыс комї театрын ужалыс-јасөс.

7. Лыд-фыны коланаөн труппалы лө-сөдны полїтшкола да велөдчөмсө сувтөд-ны маркөїстско-їскуствовөдөһнө уклонөн.

8. Клубно-художественнөй ужөн ве-көдлөм мөгыс лөсөдны областнөй штаб, составас индыны—Кос трөмїнс, Савїнс да Ходыревөс.

Культурнөй строїтельство уж відлалөм куза итогјас јылыс

Војвыв Крајоно інспекторлыс Поме-лова јортлыс культурнөй строїтельство уж мунөм відлалөм куза итогјас јылыс доклад кывзөм бөрын, ВКП(б) ОК-лөн бјуро, вывөдјассө сылыс вескыдаһн лыд-дөмөн, индө:

Культстроїтельство ужын бөрја воын емөс восковјас: комї јөз пөвсыс кадрјас гөтовїтөм, содөм школајасө велөдчыс арлыда чөладөс 100% вылө кыскөм, повышеннөй школајас лыдыс 19-сан 29-өз содөм, пемыдлун бырөдан пунктјасөн 16093 мортөс кыскөм, 1929-30 воын вө-лі кыскөма сөмын-на 8911 мортөс.

Тајө восковјаскөд өтщөц емөс і жыд сүзөытөмторјас:

а) ОБОНО-са руковөдїтельјас ез дон-јавны колана выјөз да һаҙөн нүдөдны ап-парат перестроїтөмсө вылыссаһн үлөз;

б) Культурнөй строїтельство нүдөдм куза сөвет абу, абу-жө өтувја план уж-сө нүдөдм вылө;

в) Культстафөта штаб безжїзнен-нөй, а сы вөсна ужалыс јөз тырмы-төма-на участвүтөны культурнөй строї-тельствөыны;

г) Массөвөй полїтїко-просветїтельнөй ужыс пунктөм өмөла;

д) Пемыдлун бырөдөм куза планыс тыртөма сөмын 63% вылө, лїкпунктјас-лөн ужыс пунктөм өмөла;

е) Комсомол да профсојузнөй орга-нїзатсїјас тырмытөма участвүтөны культ-походын;

ж) качество бөксаныс щколајаслөн ужыс улын-на, асланыс ужсө школајас өһөз-на ез көртавны производствөкөд, колхозкөд, вөрлөзөмкөд, абу жө колан выјөз пунктөма і комвоспїтаньө. Школа-јасын велөдысјас полїтехнїка бөксаныс өмөла вооружїтчөмаөс, полїтїческөй уро-вөныс һалөн ічөт-жө.

з) Комвоспїтаньө ужын прорыв (пе-технїкум, Мутнїча, Јемдїн да мукөд), велөдысјассаһн, велөдчысјассаһн тыдалө классөвөй враг уөласөм вылө чун-пыр вїзөдөм, антїрелїгїознөй воспїтаньө ку-за ужсө өмөла пунктөма, оз тыдав вер-маөбмыс велїкорусскөй да местнөй шо-вїнїзмкөд.

Воҙө кежлө ВКП(б) ОК-лөн бјуро щөктө:

1. ОБОНО аппаратлыс ужсө пере-строїтны, секторјас сїстема серві, торја исполнїтельјаслыс ответственноост содтө-мөн.

Пырыс-пыр-жө котыртны культурнөй строїтельство нүдөдм вылө бојөвөй сө-ветјас, јөдїнөй план олөмө пөртөм куза һалыс ужсө паскөдөмөн.

2. Лөптыны школајаслыс ужтө каче-ство бөксаныс, сорнїа школасаһн полї-технїческөй школа выло чорыда вужө-мөн, меставыса производственнөй воз-можностїассө ставнас іспользүтөмөн; прїмїтны колана мөрајас школајасыс ве-

лѡдчыјас петѡмлы пуктыны пом рѡспута воѡм вѡсна да вѡзму ужјас воѡм вѡсна; чорѡѡдны коммунистическѡј да интернационалнѡј воспитаннѡсѡ, школајас сѡ классѡвѡј врагкѡд вермасѡм вылѡ вооружитѡмѡн. Чорѡѡдны вермасѡмсѡ великодержавнѡј шовинизмкѡд да местнѡј комѡ национализм петасјаскѡд.

3. Пемыдлун бырѡдан ужын вужны боевѡј ѡдјас вылѡ, сѡветскѡј общественности да культпоходын активѡтјасѡ плансѡ 100% вылѡ тыртѡм вылѡ мобѡлизујтѡмѡч.

Апрѡл 1 луны не соржык кыскыны велѡдѡчѡмѡ медвозѡа ѡчерѡда группасѡ — допризывнѡјасѡс, рабочѡјасѡс, колхознѡјасѡс.

4. Рајкомјаслы нуѡдны чорыд мерајас полѡтика да југѡѡдчан массѡвѡј ужѡ допјавтѡмсѡ бырѡѡдѡм куѡа, лыѡчысанкеркајасѡ полѡтика боксаыс подготовленнѡј работнѡјасѡс ыстѡмѡн.

ВКП(б) ОК берѡса культпроплы апрѡл 15 луны не соржык прѡверѡтны ОБОНО-са массѡвѡј секторлыг ужѡ југѡѡдчан уж пуктѡм куѡа да полѡтпросветучреждѡннѡјаслыг ужѡ видлалѡм мунѡсѡ.

5. ВКП(б) ОК берѡса культпроплы пырыг-пыр-жѡ примѡтны колана мерајас культестафета штаблыг ужѡ ловѡѡѡдѡм куѡа, став маршрутјас куѡа проверка нуѡѡѡмѡн, печат пыр, сѡветскѡј общественностилыг вынѡманнѡсѡ мобѡлизујтѡмѡн естафета мѡд етап кѡжлѡ лѡѡѡѡѡм вылѡ—тувсов коѡа кампаннѡ, сплав, југѡѡдчан учреждѡннѡјасын качество боксаыс ужѡ лептѡм вѡсна вермасѡм.

6. Ловѡѡдны ужѡ дошколнѡј поход нуѡдан штаблыг, дошколнѡј учреждѡннѡјас паскѡѡѡмѡн, меда-нѡн тувсов да гѡжса ужјас кѡжлѡ најѡс вѡсталѡмѡн.

7. ОБОНО-лы обеспѡчитны 5 вѡса велѡѡѡѡм вылѡ школајасѡ вужѡѡѡм, пырыг-пыр-жѡ пуктыны ужѡ программа видлалѡм куѡа да 60 велѡѡысѡс подготовѡтѡм куѡа. 1931 вѡса гѡжѡмын нуѡдны массѡвѡј переподготовка велѡѡысјаслыг, меда-нѡн полѡтехнѡическѡј вооружѡннѡ да полѡтѡическѡј уровень налыг лептѡм вылѡ чорыджыка вѡѡѡѡѡѡмѡн, ѡтѡѡѡ паскѡѡдны і сѡнсајса велѡѡѡѡм.

Мај 1 лун кѡжлѡ разработјатны вѡпрос технѡикумјас да повышеннѡј школа-

јас комѡ кыв вылѡ вужѡѡѡм јылыг.

8. Комѡ нѡга лѡзанѡнлы да ОБОНО-лы пуктыны паскыд уж комѡ учебнѡјјас поснѡ школајасѡ, а меда-нѡн повышеннѡј школајаслы лѡѡѡѡѡм куѡа. Кыскыны тајѡ ужѡ студѡнтјасѡс националнѡј јукѡѡјасыг Герценовскѡј да Вѡлѡгдаса пѡдвузјасыг, сѡз-жѡ і АКВ-ыг да мукѡ Комвузјасыг.

Пуктыны ужѡ хуѡожествоа да чѡлад нѡгајас лѡѡѡм куѡа, тајѡ ужѡ просвѡщенѡечјасѡс кыскѡмѡн.

9. Паскѡѡдны повышеннѡј школајас (Межаѡор, Вѡсѡр), Јемѡнса II шупѡда школасѡ реорганизујтны педагогѡическѡј технѡикумѡ.

Паскѡѡдны ужѡ 1931 вѡса јул тѡлысан педагогѡическѡј институт ѡрганизујтѡм куѡа, ОБОНО-лы тајѡ вѡпросѡ сувтѡдны Крајѡно да НКПрос вѡзын.

Паскѡѡдны повышеннѡј образовањнѡа курсјас рабочѡјјаслы да сѡнсајса велѡѡѡѡм.

10. ОИК берѡса фракцѡсјалы прѡверѡтны правѡтѡлствоылыг шуѡмсѡ олѡмѡ нуѡѡѡм куѡа РИК-јас презѡѡѡѡмса шленјасѡс да сѡлсѡветјас бердын культполномѡченнѡјасѡс торјѡѡѡм јылыг, кодјас ескѡ нуѡсны ѡтѡветственнѡсть культстроѡтѡлство вѡпросјас куѡа.

11. Рајкомјаслы прѡверѡтны да јѡнмѡдны рајѡнспектуралыг составсѡ, культпоходын вѡзмѡстчыгјасѡс да просвѡщенѡечјасѡс-ударнѡјјасѡс сетѡ выдѡвѡгајтѡмѡн.

Не лѡзны ѡнспекторјасѡс мукѡд уж вылѡ испѡлзујтѡм, кор сѡјѡ торкѡ культстроѡтѡлство ужѡ, а сѡз-жѡ і щѡкыда најѡс вѡжлалѡм самозакрепленнѡ уж нуѡѡѡѡмѡн.

ОБОНО-лы 1931 вѡса гѡжѡмын чукѡртны декаѡнѡј конферѡнтсѡја ѡнспекторјаслыг, культармејечјасѡс да југѡѡдчан уж нуѡѡыг учреждѡннѡјасын ужалыгјасѡс конферѡнтсѡја вылѡ корѡмѡн.

12. ОИК берѡса фракцѡсјалы бурмѡдны ужѡ школнѡј строѡтѡлство куѡа, корны РИК-јасѡс, меѡмы строѡтѡлствоѡн чорыджыка понѡсны вѡскѡѡѡлыны да заводѡѡѡм знаннѡјас локтан строѡтѡлнѡј сезонѡ ештѡѡѡсны да щѡктыны нуѡдны капѡталнѡј ремонтјас.

Ответственный редактор—И. С. ВЕЖЕВ.

Н. И. Иванов да Н. В. дубровин. „Вөр кылөдөм“.
[Комі ыга лезанін. Сыктывкар. 1931 во 80 лб.
доныс 37 ур.

Міжан Коми областын вөр-
лезөм да вөркылөдөм боотө
мед первојја места хоҗај-
ственно-політическөј уҗын.
Тажө уҗјас гөгөрыс, тајө уҗ-
јас сертыс сувтөдчысө да
нуөдчысө став уҗыс.

Колө шуны, вөрлезөм да
вөркылөдөм ылыс коми кыб
вылын ыгајас ез-на вөвны.
Сізкө—ез артавсыв тајө уҗ-
јасыс опытјасыс, кодјас чөж-
сылсны уна војасөн. Сы по-
нда, тајө уҗө вылторјасө
пырттөм вөсна, өмөла му-
ліс ратсіоналізатсіја да ме-
ханізатсіја. Міжанын өнөҗ-на
кылөдчөны важ самөн—ју
јывјасыс моллөн да Ежва
куҗа өтө вевса наката пур-
јасөн. Маткајасөн да само-
сплавөн кылөдчөм заводіт-
чыс сөмын-на колан вөсаҗ.

Н. И. Ивановлөн да Н. В.
дубровинлөн тајө ыгаыс се-
тө зев уна опытјас вөркылө-
дан уҗлыс. Опытјасыс абу
сөмын міжан војыв јујасын
кылөдчөмыс, шөщ і мукөд
рајонјасыс, көнјасын кылөд-
чан уҗнас јона-нын воҗынөс
міжанын дорыс.

Тажө ыгасө лыддан да сі-
зі і думыштчысө: а мыјла
сіјө опытјасө міжанлы не
боотны.

Міжан кылөдчөгөн медөа
јона зескавмылаам уҗалыс
морт вын суҗытөмөн. Тани
сы бөксөҗ ыҗыд востөдјас
өмөс. Вөлөмкө кертө кылөд-
ны, куҗөмөн-кө нуөдны кы-
лөдчан уҗсө, бура-кө төдан
јујасыс характерсө да јујас
сертыс нуөдны кылөдчан
уҗсө—поҗас еҗанік јөзөн,
җөһыд кадөн да еҗаҗык
рөскөдөн кылөдны вөрсө.

„Шведтсіјаын да Філан-
дсіјаын төдөны сөмын мол-
лөн кылөдчөм. Пурјасөн кы-
лөдчөм сенјасын пөштө абу
Весіртө парекөд туја јујасті
кылөдчөны моллөн. Керјыс
кывтө, сен-жө і парекөдјасыс
ветлөны.

Моллөн кылөдчөм міжа-
нын лоас-жө лөсөдөма. Та-
во Ежва куҗа кутас-нын пет-
ны мол. Сөмын некушөм
подготовкатөг, сы вылө дас
опытјасө төдтөг оз вермы
сіјө „самөтөкөн“ бура мунны.
Сы вөсна быд вөркылө-

дысы, быд руковөдөмеллы
колө суҗөдны тајө ыгасө да
мыј шогмана міжанын тајө
ыгаыс сертө—пөртны өлөмө

Тажө ыгаыс тавоса выл-
мөдөм вөркылөдан уҗын быд
кылөдчысө багыр мөз-жө
колана.

Ыгаыс гіжөма кокыда
лыддысана гөгөрвоана кыв-
јасөн.

„Паскалы паныд“
(челылы сборнык).
Комі ыга лезанін, Сык-
тывкар 1931 во. 44 лб.
доныс 35 ур.

Тажө сборныкас чөмаҗлы
гөгөрвоана кокыдык кыбјөн
өстчысө вел уна лыддөҗ-
јас: мыј вөчны том безбож-
ныкјасыс рөлігіјакөд верма-
сөм мөгыс, Та гөгөр гарт-
чысө став висталанторыс,
став серпасјасыс (серпасја-
сыс јона уна).

Поманас торја серпасјас
вылө лөзөма „Піонерјаслөн
частушкајас“ да „Сватөј Мі-
колалөн чүдө“ (інтсеіровка).

Тажө ыгаыс колө лөны
быд школаын, быд лыдды-
сан керкаын быд піонерјас
да велөдчыөс кыын.

Сандрік Јогор.

„Культура фронт“ редактсіјаө.

1-2 №-ын (1931) петавліс менам статта
„Школајас політехнізіруйтөм куҗа“. Статта-
сө корректіруйтөгөн гөз-мөдлаті гудраөма
смыслыс. Колө најөс вөскөдны.

13 лістбокын медбөрја абзацө колө лыд-
дыны: оз ло вөскыд політехнізм гөгөрвоны
производствөјасыс основнөј отроајас велө-
дөм пыр. Кыҗ-нө најөс ставсө велөдан? дај
кыҗ куҗан јукалыны стөча, коді основнөј да
коді абу основнөј отроасл. Уҗалөмөн участ-
вуйтны да пыдөҗ төдмавын производствөме
отроасјасө міжан ыемным өз тырмы. Сөсөа
көв і асаным уҗалөмөн мі төдмалам бура
„ушөмкө отроасјас“ но мі сек өг вермө та
сертө доҗавыны мукөд производствөјасыс про-

цессјасө. Ташөм уҗыд вөјөдас сөмын про-
фөссіоналізмө. Колө пыр тујсө міжан кутны
производствөјасыс төдмавын научнөј прин-
ціпјасө да методјасө, код сертө пуктысөө
быдсама производствө.

15-d лістбокын шуҗавысө столбікас 26-d
віҗын скобка пышкын гіжөма (14 арөсөҗ), ко-
лө лыддыны: (14 арөсөҗ); 16-d лістбокын,
көні сорні мунө Блонскеј ылыс, заводітігас
колө лыддыны: Блонскеј бөрја помө кежіс
теоретическөј педагогіка уҗ вылыс да зікөҗ
өстчөс педологіческөј проблемөјас разработка
вылө.

17-d лістбокын шуҗа вывса столбікас квалі-
төд віҗас вөвдораныс гіжөма: старөјтчы-
ны, колө лыддыны—старөјтчөны.

Н. А. Старцев.

доньс 50 ур.

20405

НЖ Коми
1-2